

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

از حسین علی‌تای تا مهدی
عجالتاً

محمد رضا فؤادیان

از حسین علیه السلام تا مهدی علیه السلام / محمدرضا فؤادیان. ۱۳۵۱ -

تهران: انتشارات بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود (ع) ۱۳۸۵.

۱۰۸ ص ISBN ۹۷۸-۹۶۴-۷۴۲۸-۱۶-۳

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیپا.

کتابنامه به صورت زیرنویس.

۱. حسین بن علی (ع)، امام سوم، ۴-۶۱ ق. -- نظریه درباره

محمد بن حسن (عج)، امام دوازدهم، ۲۵ ق. -- نظریه

درباره حسین بن علی (ع)، دعاها. الف. عنوان.

۲۹۷/۹۵۳

BP ۴۱/۷/ف ۹

۴۵۱۲۷-۸۱ م

کتابخانه ملی ایران

از حسین علیه السلام تا مهدی علیه السلام

• مؤلف: محمدرضا فؤادیان

• ناشر: انتشارات بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود علیه السلام

• صفحه آرا: عباس فریدی

• نوبت چاپ: نوزدهم / تابستان ۱۳۹۷

• شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۴۲۸-۱۶-۳

• شمارگان: ۳ هزار نسخه (تاکنون ۷۳ هزار نسخه)

• قیمت: ۳۰۰۰ تومان

تمامی حقوق © محفوظ است.

○ قم: خیابان شهدا/ کوچه آمار (۲۲)/ بن بست شهید علیان/ پ: ۳۶/

تلفن: ۰۲۵-۳۷۸۴۱۱۳۰-۱ / ۰۲۵-۳۷۷۴۴۲۷۳-۲

○ تهران: خیابان انقلاب/ خیابان قدس/ خیابان ایتالیا/ پ: ۹۸/

تلفن: ۰۲۱-۸۸۹۹۸۶۰۰ / ۰۲۱-۸۹۷۷۴۳۸۱

○ www.mahdaviat.ir

○ info@mahdaviat.ir

○ Entesharatbonyad@chmail.ir

بنیاد فرهنگی حضرت مهدی موعود
انتشارات

فهرست مطالب

مقدمه.....	۷
بخش اول: پیوندها	۹
یک: همراه قرآن.....	۱۱
۱. امام حسین علیه السلام از نگاه امام مهدی علیه السلام	۱۱
۲. امام مهدی علیه السلام از نگاه امام حسین علیه السلام	۱۵
۳. امام مهدی علیه السلام و امام حسین علیه السلام	۱۶
دو: همراه با روایات.....	۱۸
۱. امام مهدی علیه السلام فرزند امام حسین علیه السلام	۲۰
۲. نسب حضرت مهدی علیه السلام از زبان امام حسین علیه السلام	۳۳
۳. القاب امام مهدی علیه السلام از زبان امام حسین علیه السلام	۲۵
۴. توصیف امام حسین علیه السلام از زبان امام مهدی علیه السلام	۲۸
۵. قائم و عاشورا.....	۳۲
۶. غیبت حضرت مهدی علیه السلام از نگاه امام حسین علیه السلام	۳۳
۷. بشارت ظهور از زبان امام حسین علیه السلام	۳۵
۸. عصر غیبت در کلام امام حسین علیه السلام	۳۶
۹. شباهت‌های امام مهدی علیه السلام در کلام امام حسین علیه السلام	۳۸
۱۰. دلدادگی حضرت مهدی علیه السلام به امام حسین علیه السلام	۳۹
۱۱. عاشورا روز ظهور.....	۴۲
۱۲. عدالت مهدوی در کلام امام حسین علیه السلام	۴۴
۱۳. یاد امام حسین علیه السلام نخستین کلام حضرت مهدی علیه السلام	۴۵
۱۴. حضرت مهدی علیه السلام تکمیل کننده سفر امام حسین علیه السلام	۴۷
۱۵. خون‌خواهی حضرت مهدی علیه السلام از قاتلان امام حسین علیه السلام	۴۹
۱۶. یاری امام حسین علیه السلام ، یاری امام مهدی علیه السلام	۵۱
۱۷. فرشتگان یاور امام حسین علیه السلام ، یاوران مهدی علیه السلام	۵۱
۱۸. شعار سپاه حضرت مهدی علیه السلام	۵۴
۱۹. حضرت مهدی علیه السلام ویرانگر مساجد چهارگانه.....	۵۵

سه. همراه ادعیه و زیارات..... ۵۶

۱. یاد حضرت مهدی علیه السلام در میلاد امام حسین علیه السلام..... ۵۷

۲. یاد حسین علیه السلام، در میلاد امام زمان علیه السلام..... ۵۹

۳. شب قدر و یاد امام حسین علیه السلام..... ۶۱

۴. دعای ندبه و یاد امام حسین علیه السلام..... ۶۳

۵. زیارت عاشورا و یاد مهدی علیه السلام..... ۶۴

۶. عروزی عاشورا و یاد حضرت مهدی علیه السلام..... ۶۵

۷. حرم امام حسین علیه السلام و دعای فرج..... ۶۷

۸. حقیقت انتظار در بارگاه امام حسین علیه السلام..... ۶۹

چهار: همراه تشرفات ۷۰

۱. حضرت مهدی علیه السلام و گریه بر امام حسین علیه السلام..... ۷۰

۲. حضرت مهدی علیه السلام و عزاداری امام حسین علیه السلام..... ۷۳

۳. توجه دادن به آستان امام حسین علیه السلام..... ۷۶

۴. حضرت مهدی علیه السلام و زیارت امام حسین علیه السلام..... ۷۷

۵. حضور در مجالس حسینی..... ۷۸

۶. حضرت مهدی علیه السلام در سوگ امام حسین علیه السلام..... ۸۶

۷. عنایت حضرت مهدی علیه السلام به مجالس ذکر امام حسین علیه السلام..... ۸۷

۸. سفارش حضرت مهدی علیه السلام به زیارت عاشورا..... ۹۰

۹. زیارت عاشورا هدیه به حضرت نرجس علیه السلام..... ۹۰

خاتمه ۹۳

دولت حضرت مهدی علیه السلام و رجعت امام حسین علیه السلام..... ۹۳

۱. رجعت امام حسین علیه السلام..... ۹۴

۲. امام حسین علیه السلام در سوگ حضرت مهدی علیه السلام..... ۹۶

بخش دوم: رهیافت‌ها..... ۹۹

تکلیف ما..... ۱۰۰

۱. فرصت‌ها و تهدیدها..... ۱۰۰

۲. بیم‌ها و امیدها..... ۱۰۳

منابع مطالعاتی..... ۱۰۷

منابع و مآخذ..... ۱۰۹

مقدمه

ای که شستی ز اشک، خاک کوی حسین

می‌رسد بر مشام، از تو بوی حسین

از نوای غریبانه استغاثه امام حسین علیه السلام،
سال‌ها و قرن‌ها می‌گذرد، اما انعکاس آن را
می‌توان در لحظه لحظه تاریخ به گوش جان
شنید، این فریاد نه تنها رو به خاموشی و
افول نگذاشته، بلکه هر روز رساتر و
پرصلابت‌تر، خروش و جوشش آزادگان
عالم را افزوده است.

گویا امام حسین علیه السلام سال‌ها و قرن‌ها چشم
به راه دوخته و به انتظار نشسته است؛ تا امام
عصر علیه السلام ندایش را پاسخ گوید؛ پرچم بر
زمین مانده‌اش را به دوش گیرد؛ داغ‌های
کهنه‌اش را التیام بخشد و آرمان‌های بلندش را
لباس تحقق بپوشاند. روز ظهور، هنگام پاسخ
به استغاثه مظلومانه امام حسین علیه السلام است و
حضرت مهدی علیه السلام پاسخ دهنده آن. در این
گستره بی‌انتهای افق‌های دور آن، کسی به

خروش و التهاب فرزندش که برای رسیدن آن روز، گذر آرام آرام و جانکاه لحظه‌ها را به تماشا می‌نشیند و روزها و سال‌ها را با چشمان منتظرش بدرقه می‌کند وجود ندارد.

به راستی چه رمزی مهر سکوت بر لبان بسته و چه سرّی در این میان رخ پنهان کرده است؟ چرا یاد امام حسین علیه السلام همیشه و همه جا، همراه و هم پای یاد حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه است؟ چرا هر جا سخن از حسین علیه السلام است، نام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه نیز رخ می‌گشاید؟ چرا عاشورا روز «ظهور» است و یاد حسین علیه السلام آغازین کلام مهدی عجل الله تعالی فرجه...؟

این اثر می‌کوشد گوشه‌هایی از این ارتباط و پیوند را، از منظرهای مختلف و در ابعاد گوناگون بررسی کند و رهیافتی بیان دارد تا به عنوان دستمایه برخی از محققان و مبلغان و نیز ابزاری برای تحقیق و پژوهش بیشتر و مقدمه‌ای برای کشف زوایایی دیگر از حقایق نورانی حیات این دو امام علیهما السلام باشد. گرچه بررسی و تحلیل این پیوستگی‌ها و نیز نتایج و آثار آن، مجالی دیگر و فرصتی فراخ‌تر می‌طلبد و گشودن گره اسرار این پیوستگی‌ها، دل‌هایی رازدان و جان‌هایی آگاه از آن اسرار را می‌طلبد.

.....

بخش اول:

پیوندها

.....

در این عالم ، به جهت نظمی که خداوند متعال در آن قرار داده است، بین همه اجزا و افراد عالم، ارتباط و پیوند تنگاتنگی وجود دارد، دراین رابطه اساسی ترین پیوند، برای اهل البیت علیهم السلام با تمام هستی از ابتدای خلقت تا پایان تاریخ است و در میان این پیوند، ارتباط امام مهدی علیه السلام بسیار چشمگیر و دقیق است. از آدم علیه السلام تا خاتم صلوات الله علیه و از علی علیه السلام تا مهدی علیه السلام، چشم انتظار دولت او هستند. و در تمام دوران سرنوشت ساز تاریخ، سخن از منجی موعود ما بوده است. گویا رجعت و حضور برگزیدگان ادوار تاریخ در دولت کریمه او ، بی ارتباط با این پیوند نباشد!

دراین راستا به جلوه هایی از شباهتهای
این دو امام همام می پردازیم:

یک: همراه قرآن

در قرآن کریم آیاتی وجود دارد که
معصومین علیهم السلام آنها را به امام حسین علیه السلام و
امام مهدی علیه السلام تأویل فرموده اند. هم چنین
آیاتی را سومین امام معصوم علیه السلام به آخرین
امام و بالعکس، تأویل و تفسیر نموده اند که
یک نمونه از هر کدام تقدیم می گردد:

۱. امام حسین علیه السلام از نگاه امام مهدی علیه السلام

امام مهدی اولین آیه سوره حضرت مریم
را به امام حسین تأویل نموده است:

«سعد بن عبدالله قمی گوید: به امام عصر -
ارواحنا له الفداء - عرض کردم: «ای فرزند رسول
خدا! تأویل آیه «کهیص» چیست؟ فرمود: «هذه
الحروف من انباء الغیب، اطلع الله علیها عبده زکریا،
ثم قصّها علی محمد صلی الله علیه و آله و سلم و ذلک ان زکریا سأل ربه
ان یعلمه اسماء الخمسة فاهبط علیه جبرئیل فعلمه
ایها...^۱ این حروف از اخبار غیبی است که

۱. کمال الدین، ج ۲، ص ۴۲۰، ب ۴۳، ح ۲۱؛ معجم/حدیث
الامام المهدی علیه السلام، ج ۴، ص ۲۵۹.

خداوند زکریا را از آن مطلع کرده و بعد از آن داستان آن را به حضرت محمد صلی الله علیه و آله باز گفته است...».

داستان از این قرار است که: زکریا علیه السلام از پروردگارش درخواست کرد که «اسماء خمسۀ طیبه» را به وی بیاموزد. خداوند متعال، جبرئیل را بر او فرو فرستاد و آن اسامی پاک را به او تعلیم داد.

زکریا علیه السلام چون نام‌های محمد، علی، فاطمه، و حسن علیه السلام را یاد می‌کرد، اندوهش برطرف می‌شد و گرفتاریش از بین می‌رفت. و چون حسین علیه السلام را یاد می‌کرد، بغض و غصه، گلویش را می‌گرفت و می‌گریست و مبهوت می‌شد.

روزی گفت: بارالها! چرا وقتی آن چهار نفر را یاد می‌کنم، آرامش می‌یابم و اندوهم برطرف می‌شود؛ اما وقتی حسین علیه السلام را یاد می‌کنم، اشکم جاری می‌شود و ناله‌ام بلند می‌شود؟

خدای تعالی او را از این داستان آگاه کرد و فرمود: «کَهِيعَصْ!» «کاف» اسم کربلا و «هاء» رمز شهادت عترت طاهره است، و «ياء»

نام یزید قاتل حسین علیه السلام و «عین» اشاره به عطش و «صاد» نشان صبر او است.

زکریا علیه السلام چون این مطلب را شنید، نالان و غمگین شد و تا سه روز از عبادتگاهش بیرون نیامد، و به کسی اجازه نداد نزد او بیاید. و گریه و ناله سر داد و چنین نوحه گفت:

بارالها! از مصیبتی که برای فرزند بهترین خلایق خود، تقدیر کرده‌ای دردمندم.
خدایا! آیا این مصیبت را بر آستانه او نازل می‌کنی؟ آیا جامه این مصیبت را بر تن علی علیه السلام و فاطمه علیهما السلام می‌پوشانی؟! آیا این غم را بر ساحت آنان فرود می‌آوری؟

بعد از آن گفت:

بارالها! فرزندی به من عطا کن تا در پیری چشمم به او روشن شود و او را وارث و وصی من قرار ده؛ آنگاه مرا دردمند او گردان؛ همچنان که حبیب محمد صلی الله علیه و آله را دردمند فرزندش گرداندی.

خداوند، حضرت یحیی علیه السلام را به او بخشید و او را دردمند وی ساخت. لذا بین امام حسین علیه السلام و حضرت یحیی نیز شباهت‌هایی وجود دارد؛ مانند این که هر دو شش ماهه به دنیا آمدند و نحوه شهادت هم شبیه به

همدیگر است؛ یعنی شقی‌ترین فرد سر مقدس آنان را از تن جدا نمود و برای فرد ناپاکی هدیه فرستاد و او نیز سر مقدس را داخل طشت طلا گذاشت.^۱

۱. /رئاد، ص ۲۵۱؛ مناقب شهر آشوب، ج ۴، ص ۸۵؛ بحار الأنوار، ج ۴۵، ص ۸۹ و ۲۹۹؛ معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام، ج ۳، ص ۱۸۲. واقعه شهادت حضرت یحیی علیه السلام نیز این گونه است: «هیردویس» پادشاه عصر با زنی بنام «هیردویا» ازدواج کرد؛ این زن از شوهر سابق خود دختری زیبا و آشوبگر داشت که دارای قامتی موزون و اندامی دلربا بود. در روز جشن ولادت «هیردویس» دختر رقص دل‌انگیزی نمود، به طوری که همه حضار و شخص پادشاه را سخت تحت تأثیر حرکات و اطوار فریبنده خود قرار داد. بعد از آن روز چنان پادشاه فریفته دختر خوانده خود شد و دل در گرو عشق او باخت که از او خواست هر خواهشی دارد از وی بخواهد تا دستور دهد روا گردد. ماجرای عشق پادشاه و نظر سوء او نسبت به دختر زن خود فاش شد و در شهر منعکس گردید. حضرت یحیی به پادشاه اعلام خطر کرد که این عمل برخلاف حکم تورات و شرع حضرت موسی علیه السلام است، و ملازم است که از مراده و احیاناً ازدواج با او بپرهیزد.

دختر و مادرش که وجود یحیی مبلغ دین را مخلاً آسایش و انجام نقشه خویش می‌دانستند، روزی که شاه اظهار تمایل به وصال دختر نمود، بهانه گرفتند که تا یحیی زنده است این عشق سر نمی‌گیرد و شاه به وصال معشوق نخواهد رسید. شاه که در دام افسون مادر و دختر واقع شده و دل و دین از دست داده بود، یحیی را خواست و در حال غلبه هوا و هوس دستور داد سر نازنین او را میان طشتی از بدن جدا سازند. حضرت یحیی علیه السلام در آن هنگام سی ساله بود، در آن زمان پسر خاله‌اش حضرت عیسی علیه السلام در میان خلق بود و هنوز صعود نکرده بود؛ یک قطره خون حضرت یحیی علیه السلام به روی

۲. امام مهدی علیه السلام از نگاه امام حسین علیه السلام

امام حسین علیه السلام آیات اولیه سوره شمس را به امام مهدی علیه السلام تأویل نموده است:

امام باقر علیه السلام می‌فرماید: حارث اعور به امام حسین علیه السلام عرض کرد:

«یا بن رسول الله! جعلت فداک: اخبرنی عن قول الله فی کتابه ﴿و الشمس و ضحیها﴾ قال: ویحک یا حارث، ذلک محمد رسول الله صلی الله علیه و آله، قلت: جعلت فداک: قوله: ﴿و القمر اذا تلیها﴾، قال: ذلک امیر المؤمنین علی بن ابی طالب یتلو محمداً، قال: قلت: ﴿و النهار اذا جلیها﴾، قال: ذلک القائم من آل محمد، یملاً الارض قسطاً و عدلاً؛ ای زاده رسول خدا! فدایت شوم، مرا از معنای آیه شریفه ﴿و الشمس و ضحیها﴾ (سوگند به خورشید و گسترش نور آن) مطلع ساز. حضرت فرمود: مراد از

....→

زمین ریخت و مانند فواره جوشید. جوشش این خون بنی اسرائیل را به وحشت و اضطراب و ننگ و بدنامی فرو برد، تا یکی از پادشاهان بابل (جنوب عراق) لشکری به فلسطین کشید و گروه زیادی از یهود را به قتل رسانید، تا خون از جوشش ایستاد. در برخی از منابع نام این پادشاه را چنانکه مشهور است «بخت النصر» نوشته‌اند در صورتی که وی در سال ۶۰۶ قبل از میلاد از دنیا رفته است و با ولادت حضرت یحیی علیه السلام تطبیق نمی‌کند.

۱. تفسیر فرات کوفی، ص ۲۱۲؛ بحار الأنوار، ج ۲۴، ص ۷۹؛ معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام، ج ۵، ص ۴۹۵.

خورشید، رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم می باشد.

پرسید: فدایت شوم! منظور از آیه شریفه
﴿و القمر اذا تلیها﴾ (سوگند به ماه چون پس از
آن آید) چیست؟

فرمود: منظور از ماه، امیرالمؤمنین علی
بن ابی طالب علیه السلام است که بعد از پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم
می باشد.

گفت: مقصود از آیه شریفه ﴿و النهار اذا
جلّیها﴾ (و سوگند به روز، وقتی که آن را
روشن سازد) چیست؟

فرمود: مقصود از روز، قائم آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم
است که زمین را پر از قسط و عدل کند.

گذشته بشریت به جهت نداشتن عبودیت
کامل و همه جانبه افراد، روزشان همانند
شب است، اما در دولت امام مهدی عجل الله تعالی فرجه و نصره آن
چنان زندگی بشریت در همه مراحل شکوفا
می گردد که به حقیقت آن ایام را روز
روشن باید نامید، چرا که از سیاهی ها و
تباهی ها اثری نیست.

۳. امام مهدی عجل الله تعالی فرجه و نصره و امام حسین علیه السلام

در آخرین کتاب آسمانی آیاتی وجود

دارد که به سومین امام و آخرین امام تأویل شده است:

خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَلَا تَقْتُلُوا النَّفْسَ الَّتِي حَرَّمَ اللَّهُ إِلَّا بِالْحَقِّ وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا فَقَدْ جَعَلْنَا لَوْلِيهِ سُلْطَانًا فَلَا يَسْرِفُ فِي الْقَتْلِ إِنَّهُ كَانَ مَنْصُورًا﴾^۱؛ کسی را که خداوند خونس را حرام شمرده، به قتل نرسانید، مگر به حق و آن کسی که مظلوم کشته شده، برای ولیش سلطه (حق قصاص) قرار دادیم؛ اما در قتل اسراف نکند، چرا که او مورد حمایت است.

در تأویل این آیه شریفه به امام حسین علیه السلام و امام مهدی علیه السلام شش روایت وارد شده است.^۲ یکی از آن روایت‌ها این است:

سلّام بن مستنیر می‌گوید: امام محمد باقر علیه السلام درباره آیه ﴿وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا﴾ فرمود:

«او حسین بن علی علیه السلام است که مظلوم کشته شد و ما اولیای او هستیم. و قائم ما چون قیام کند، در طلب انتقام خون امام حسین علیه السلام برآید؛ پس می‌کشد تا جایی که گفته می‌شود اسراف در قتل کرده است. مقتول، حسین علیه السلام و ولی او قائم علیه السلام است. و اسراف در قتل این است که غیر قاتل او کشته شود. او منصور است؛ زیرا از دنیا نمی‌گذرد

۱. سوره اسراء، آیه ۳۳.

۲. معجم/احادیث الامام/المهدی علیه السلام، ج ۵، ص ۲۲۷.

تا این که یاری شود به مردی از خاندان پیامبر خدا که زمین را پر از قسط و عدل کند، همچنان که پر از جور و ظلم شده باشد»^۱.

قندوزی حنفی نیز می‌گوید: «از امام علی الرضا فرزند موسی کاظم (رضی الله عنهما) رسیده که آن حضرت فرمود: آیه «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا» دربارهٔ حسین و مهدی علیه السلام نازل شده است»^۲.

دو: همراه با روایات

با توجه به احادیث، رابطه‌ای دقیق و عمیق بین عاشورا و انتظار نمایان می‌شود، درک حقیقت عاشورا و انتظار بدون یاری از یکدیگر، بی‌مایه و بدون هویت است، حضرت

۱. تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۲۹۰: «عن سلام بن المستنیر عن ابي جعفر عليه السلام في قوله: «و من قتل مظلوما فقد جعلنا لوليه سلطانا فلا يسرف في القتل انه كان منصورا» قال: هو الحسين بن علي عليه السلام قتل مظلوما و نحن اولياؤه، و القائم منّا اذا قام طلب بئار الحسين، فيقتل حتى يقال قد اسرف في القتل، و قال: المقتول الحسين عليه السلام و وليه القائم، و الاسراف في القتل ان يقتل غير قاتله انه كان منصورا، فانه لا يذهب من الدنيا حتى ينتصر برجل من آل رسول الله ﷺ يملأ الارض قسطا و عدلا كما ملئت جورا و ظلما». (البرهان، ج ۲، ص ۴۱۹؛ بحار الانوار، ج ۴۴، ص ۲۱۸؛ انبئات الهداة، ج ۷، ص ۱۰۲؛ معجم احاديث الامام المهدی، ج ۵، ص ۲۲۷)

۲. ينابيع المودة، ص ۵۹۰.

مهدی عجل الله فرجه فرزند و وارث امام حسین علیه السلام است و قیامی که برای آزادی جهان صورت می‌پذیرد بدون در نظر گرفتن فرهنگ و نهضت نینوا نافرجام است.

شیعه رمز بقا، تلاش و حرکت خود را «کربلا» و سرّ پایداری و ماندگاری را «ظهور» می‌داند. در هر جای جهان اندیشه و تفکر شیعه حاکم باشد، سازش و سکوت بی‌معنا خواهد بود. شیعه با ظلم و تن دادن به آن بیگانه است. زیرا همواره شعار «کل یوم عاشورا و کل أرض کربلا» با جان او آمیخته است. همه ساله با فرا رسیدن محرم و اقامه عزای برای سالار شهیدان و تبیین معارف عاشورا جان تازه در کالبد شیعه دمیده می‌شود.

از سوی دیگر وقتی حرکت و نهضتی با یاد امام حسین علیه السلام اقامه می‌شود با یاد فرزندش امام مهدی عجل الله فرجه بیمه و پیموده می‌شود. شیعیان در عصر غیبت خود را موظف به زمینه‌سازی برای «ظهور» می‌دانند و محرم و صفر ماه فرهنگ‌سازی و زمان الهام‌پذیری برای همین مسئله است.

این مسئله از دید و نگاه دشمنان درجه یک اسلام؛ یعنی صهیونیسم نیز مخفی نمانده است. آنها با حضور چهارصد اندیشمند خود همایشی را در «تل آویو» تشکیل دادند و به این نتیجه رسیدند که شیعه دو نگاه دارد: نگاه سرخ و نگاه سبز؛ عاشورا نگاه سرخ الهام‌بخش و ظهور نگاه سبز تداوم و استمرار است. شیعه با الگو قرار دادن امام حسین علیه السلام زندگی با ظلم را ذلت دانسته، لذا مانند آتشفشان همیشه فعال در هیچ جای جهان با ظلم نمی‌سازد و بعد از قیام، حرکتش را زمینه‌ساز ظهور می‌داند و از هیچ قدرت و تهدیدی هراس ندارد.^۱ لذا به گوشه‌ای از پیوند این دو جریان گذشته و آینده اشاراتی می‌شود.

۱. امام مهدی علیه السلام فرزند امام حسین علیه السلام

در بیش از سیصد روایت، وارد شده که امام مهدی علیه السلام نهمین فرزند امام حسین علیه السلام است و

۱. مجموعه مقالات کنفرانس بین‌المللی تل آویو ترجمه و با عنوان «تشیع مقاومت و انقلاب» چاپ شده است و در کتابخانه پژوهشکده مهدویت موجود است. همچنین ر.ک. ته‌اجم و تفاوت فرهنگی، دکتر حسن بلخاری.

در بیشتر احادیثی که از وجود مقدس رسول اکرم ﷺ درباره حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه آمده، به آن حضرت به عناوینی چون: «از تبار پسرم حسین» و «از نسل این پسر»^۱، «نهمین فرزند پسرم حسین» معرفی شده است. که مجموع روایات پیامبر ﷺ در این زمینه یکصد و هشتاد و پنج حدیث می‌باشد.^۲

در این جا چند روایت از قول امام حسین علیه السلام نقل می‌شود:

مردی از طایفه همدان می‌گوید:

«سمعت الحسین بن علی بن ابی طالب علیه السلام یقول: قائم هذه الامّة هو التاسع من ولدی و هو صاحب الغیبة و هو الذی یقسم میراثه و هو حی؛^۳ از امام حسین بن علی علیه السلام شنیدم که می‌فرمود: قائم این امت نهمین از فرزندان من است و او صاحب غیبت است، و او کسی است که میراثش را در حیاتش تقسیم می‌کنند».

امام حسین علیه السلام می‌فرماید:

«كان رسول الله يقول في بشرى بي، يا حسين! انت السيد ابن السيد، ابوالسادة تسعة من ولدك ائمة

۱. یاد مهدی، ص ۱۶ و ص ۱۳۲.

۲. منتخب الاثر، ص ۲۵۴.

۳. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۷؛ انبیاة الهداة، ج ۶ ص ۳۹۷؛ بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۴.

ابرار ابناء معصومون و التاسع مهديهم قائمهم. انت الامام بن الامام، ابوالائمة تسعة من صلبك ائمة ابرار و التاسع مهديهم يملأ الدنيا قسطا و عدلا، يقوم في آخر الزمان كما قمت في اوله؛ رسول خدا صلی الله علیه و آله در بشارتی به من فرمود: ای حسین! تو سید پسر و پدر ساداتی، و «ثُمَّ» فرزند از تو، امامان ابرار و امین و معصوم‌اند، و نهمین آنان مهدی قائم علیه السلام است. تو امام پسر امام و پدر ائمه هستی و ثَمَّ فرزند از پشت تو ائمه ابرارند و نهمین آنان، مهدی است که دنیا را در آخر الزمان، پر از عدل و قسط می‌کند...».

این اتحاد و پیوند در حسب و نسب و ابوت و بنوت گویای این حقیقت است که حضرت مهدی علیه السلام فرزند سالار شهیدان علیه السلام است^۲ و وارث اوست. راه و منطق هر دو، یکی است. امام حسین علیه السلام به خوبی می‌دانست که از نسل او کسی خواهد آمد که جهان را گلستان و پر از عدل و نیکی خواهد کرد، زیرا

۱. کفایة الاثر، ص ۱۶۷؛ بحار الأنوار، ج ۳۶، ص ۳۴۴.

۲. در برخی از روایات، امام مهدی علیه السلام را فرزند امام حسن مجتبی علیه السلام معرفی نموده است که هفت پاسخ محکم و مستدل به آنها داده شده است. ر.ک: در انتظار ققنوس، ص ۱۰۵. ضمن آن که می‌توان گفت: امام مهدی از ناحیه پدر حسینی است و از ناحیه مادر حسنی است، زیرا همسر امام سجاد علیه السلام دختر امام مجتبی علیه السلام و امامان بعدی هم فرزند امام حسین علیه السلام و هم فرزند امام حسن علیه السلام هستند.

بارها این مسئله به او یادآوری شده بود.
در روایتی نسبتاً طولانی امام علی علیه السلام به
فرزندش امام حسین علیه السلام فرموده بود:
«... يظهر امير الامرء، و قاتل الكفرة، السلطان
المأمول تحير في غيبته العقول و هو التاسع من ولدك
يا حسين، يظهر بين الركنين يظهر على الثقلين و لا
يترك في الارض الاذنين، طوبى للمؤمنين الذين
ادركوا زمانه و لحقوا اوانه، و شهدوا ايامه، و لاقوا
اقوامه؛^۱ امير بزرگان و كشنده كافران، سلطانی كه
آرزوی او را دارند و عقل‌ها در زمان غیبتش
سرگردان می‌شود. نهمین فرزند تو ای حسین علیه السلام
است. او بین ركن و مقام بر همه جای زمین و همه
انسان‌ها و جنیان ظاهر می‌شود. خوشا به افراد مؤمنی
كه زمان او را درك كنند و ملحق به او شوند و
شاهد حكومت و ملاقات‌كننده يارانش باشد».

۲. نسب حضرت مهدی علیه السلام از زبان امام حسین علیه السلام
در بیش از صد و نود روایت یوسف
زهرا علیه السلام فرزند حضرت فاطمه علیه السلام معرفی

۱. منتخب الاثر، ف ۶، ب ۱۰، ح ۲، ص ۵۷۸. در روایت دیگری
امام علی علیه السلام به فرزندش امام حسین علیه السلام می‌فرماید: «التاسع
من ولدك يا حسين هو القائم بالحق و المظهر للدين، و الباسط
للعدل؛ نهمین فرزند تو ای حسین! قائم به حق و ظاهر کننده
دین و گسترده کننده عدالت است»، کمال الدین، ج ۱، ص ۳۰۴،
ب ۲۶، ح ۱۶؛ معجم احادیث الامام المهدی علیه السلام، ج ۳، ص ۶۶.

شده که بخشی از این احادیث از زبان مبارک امام حسین علیّه السلام بیان شده است.^۱

سالار شهیدان، فرزندش امام مهدی علیّه السلام را به این جهت فرزند حضرت فاطمه علیّه السلام می‌خواند که اصالت و اهمیت زمان امامت تا آخرین نفر از این سلسله فهمیده شود. آن حضرت فرمود:

از رسول خدا ﷺ شنیدم که فرمودند:
«المهدی من ولد فاطمة»^۲ مهدی از فرزندان فاطمه است».

در روایت دیگری امام حسین علیّه السلام می‌فرماید:
«پیامبر ﷺ به فاطمه زهرا علیّه السلام فرمود: «اِیُّ شری یا فاطمة! المهدی منک؛ ای فاطمه! بشارت بر تو باد، که مهدی علیّه السلام از فرزندان توست».^۳

بنابراین افرادی که در طول تاریخ ادعای مهدویت داشته‌اند، و از فرزندان حضرت زهرا نبوده‌اند علیّه السلام افرادی فرصت‌طلب و دروغین هستند.

۱. منتخب الاثر، ص ۲۴۷، ب ۶.

۲. کنوز الحقائق، (چاپ شده در حاشیه جامع الصغیر) ج ۱، ص ۱۶۱. (به نقل از مهدی موعود، ج ۱، ص ۱۶۱).

۳. معجم احادیث الامام المهدی علیّه السلام، ج ۱، ص ۱۴۴.

۳. القاب امام مهدی عجل الله تعالی فرجه از زبان امام حسین عجل الله تعالی فرجه
 امام زمان عجل الله تعالی فرجه القاب مبارکی دارند که
 بعضی از آن‌ها، مستقیماً با «عاشورا» در
 ارتباط است و بعضی از لقب‌های مقدس آن
 حضرت، بر زبان جد بزرگوارشان عجل الله تعالی فرجه جاری
 شده است.

عیسی الخشاب می‌گوید: از محضر امام
 حسین عجل الله تعالی فرجه سؤال کردند: آیا شما صاحب این
 امر هستید؟

فرمود: «لا و لكن صاحب الامر الطريد الشريد
 الموتور بابيه، المكنى بعمه، يضع السيف على عاتقه
 ثمانية اشهر؛^۱ نه من نیستم، بلکه صاحب این امر
 کسی است که از میان مردم کناره‌گیری می‌کند و
 خون پدرش بر زمین می‌ماند و کنیه او کنیه
 عمویش خواهد بود. آن‌گاه شمشیر برمی‌دارد و
 هشت ماه تمام شمشیر بر زمین نمی‌گذارد».

«طريد» و «شريد» - که هر دو به یک معنا
 است - از القاب حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه به
 شمار می‌آید. این دو عبارت در زبان امامان
 معصوم عجل الله تعالی فرجه نیز به کار رفته و معنای آن

۱. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۸، ب ۳۰، ح ۵؛ اثبات الهداة، ج ۶
 ص ۳۹۷؛ بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۳.

کنار زده و رانده شده است. حاجی نور رحمته الله در معنای «شرید» می‌گوید:

«رانده شده از مردمی که آن حضرت را شناختند و قدر وجود نعمت او را ندانستند و در مقام شکرگزاری و مقام حقش برنیامدند؛ بلکه پس از این که از دست یافتن بر او ناامید شدند، به قتل و قمح ذریه طاهره ایشان پرداختند و به کمک زبان و قلم، سعی بر بیرون راندن نام و یاد او، از قلوب و اذهان مردم کردند»^۱.

علامه مجلسی رحمته الله درباره این حدیث می‌فرماید:
«الموتور بایه»؛ یعنی، کسی که پدرش را کشته‌اند و طلب خونس را نکرده‌اند. مراد از «والد»، امام حسن عسکری علیه السلام، یا امام حسین علیه السلام و یا جنس والد است که شامل همه ائمه علیهم السلام می‌شود، و «مکنی بعمه» شاید کنیه برخی از عموهای حضرت، ابوالقاسم باشد، یا این که امام زمان علیه السلام کنیه‌اش ابوجعفر، ابی الحسن و یا ابی محمد باشد. بعید نیست علت تصریح نکردن به اسم حضرت و آوردن کنیه، به جهت خوف از عموی حضرت باشد. و قول وسط، ظاهرتر است»^۲.

این روایت امام حسین علیه السلام ما را متوجه غربت امام عصر علیه السلام می‌نماید. در متون

۱. نجم الثاقب، ص ۷۸.

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۳۷.

اسلامی تعابیر عجیب و تکان‌دهنده‌ای
راجع به غربت و مظلومیت امام زمان (عجله الله تعالی فرجه) وجود دارد. امیرمؤمنان حضرت علی (ع) به
اصبغ بن نباته می‌فرماید:

«صاحب هذا الامر الشَّريد الطَّريد الفريد الوحيد؛^۱
عهده دار این امر (حضرت مهدی (عج)) همان رانده
آواره یکه و تنهاست».

دوران غیبت، زمان غربت، مظلومیت،
صبر و انتظار امام است. بیش از هزار سال
غم‌های عالم را یک‌تنه به دوش می‌کشد. در
زیارت حضرت مهدی (عج) عرضه داشته‌ایم:
«السلام عليك ايها الامام الفريد؛^۲ سلام بر تو ای
امام تنها».

امام موسی بن جعفر در روایت مشابیهی
به روایت امام حسین (ع) در این رابطه
می‌فرماید:

«... هو الطَّريدُ الوحيدُ الغريبُ الغائبُ عن اهله
الموتور بابیه؛^۳ او (حضرت مهدی (عج)) آن غریب تنهای
دور از وطن غایب از دیدگان کسان خویش است که
هنوز انتقام خون پدرش گرفته نشده است».

۱. بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۱۲۰.

۲. زیارت سرداب مقدس، صحیفه مهدیه، ص ۱۹۶.

۳. کمال الدین، ج ۲، ص ۳۶۱، ب ۳۴، ح ۴.

سخن از غربت مهدی زهراست
 سخن از بی وفایی من و ماست
 غم مهدی غمی جان کاه باشد
 از آن کمتر کسی آگاه باشد
 شکیبایی از او شرمنده گشته
 ز غم جان و دلش آکنده گشته
 از او مظلوم تر در این جهان کیست
 ز کُنه غربتش کس باخبر نیست
 به غیبت سوز و اشک و آه دارد
 چو جدّ خویش سر در چاه دارد
 تو گویی خار در چشمش نشسته
 دلش از غفلت شیعه شکسته
 غریب و یگه و تنهاست مهدی
 کجا شد شیعیان پس رسم مردی؟
 چرا با توجه به فرمایش امام حسین علیه السلام
 قدمی برای زدودن غربت و تنهایی
 ولی عصر علیه السلام بر نمی داریم؟^۱

۴. توصیف امام حسین علیه السلام از زبان امام

مهدی عجل الله تعالی فرجه و نوره

امام زمان علیه السلام درباره اوصاف، ویژگی‌ها
 و سیرت جدّ بزرگوارشان در زیارت ناحیه

۱. برای اطلاع از غربت و راه کارهای زدودن آن رک. ۱۲ قرن
 غربت، دکتر علی هراتیان.

مقدّسه^۱ کلام‌هایی عمیق و بلند دارد. یکی از آن فرازا این جمله است:

کنت ربیع الایتام و عصمة الانام و عزّ الاسلام و معدن الاحکام و حلیف الانعام سالکاً طرائق جدک و ابیک...؛ تو بهار یتیمان و ملجأ و پناهگاه مردم و عزّت اسلام و کانون احکام و هم‌پیمان بخشش‌ها و نیکوکاری، رهرو راه جدّت و پدرت بودی. برای اسلام و مسلمین مهربان و یاور حق و صبور و بردبار در هنگام بلا و محافظ دین و نگهبان آن بودی.

در ادامه حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه امام حسین علیه السلام را این‌گونه توصیف فرموده است:

«کنت للرسول ولداً و للقرآن سنداً و للامة عضداً و فی الطاعة مجتهداً حافظاً للعهد و الميثاق ناکباً عن سبیل الفساق تتأوّه تأوّه المجهود طویل الركوع و السجود زاهداً فی الدنيا زهد الراحل عنها ناظراً بعین المستوحشین منها؛^۲ تو ای حسین، برای «رسول خدا» فرزند و برای «قرآن» سند و برای «امت»، بازویی بودی. در طاعت خدا تلاشگر و نسبت به عهد و پیمان، حافظ و مراقب بودی. از راه فاسقان

۱. این زیارت از طریق یکی از نائبان خاص امام زمان علیه السلام به دست برخی از اساتید شیخ مفید و سپس به شیخ مفید و سید مرتضی و ابن مشهدی رسیده است، لذا دارای اعتبار ویژه می‌باشد. ضمن آن که مضامین آن هم‌سو با روایات است. برای اطلاع بیشتر ر.ک. همزه نور، هدایت‌الله طالقانی.

۲. بحار/الانوار، ج ۱۰۱، ص ۲۳۹، ح ۳۸.

سر برمی تافتی. آه می کشیدی؛ آه آدمی که به رنج و زحمت افتاده است. رکوع و سجود تو طولانی بود. زاهد و پارسای دنیا بودی؛ زهد و اعراض کسی که از دنیا رخت برکشیده است و با دیده وحشت زده بدان نگاه می کردی».

در این عبارت، بسیار جالب و جامع، جدّ بزرگوار خود امام حسین علیه السلام را با ده عنوان وصف کرده است:

امام حسین علیه السلام فرزند رسول خدا است؛
او سند و پشتوانه قرآن است؛ هر آنچه در قرآن، در قالب الفاظ است، در وجود مطهر امام حسین علیه السلام رؤیت و مشاهده می شود؛
توان اسلام، امامت است و امام حسین علیه السلام بازوی پرتوان امت و دین اسلام در همه اعصار است؛

در راه اطاعت پروردگار، سخت کوش و تلاشگر بود. عبادت آن حضرت (نماز و دعا، خصوصاً دعای عرفه) مایه اعجاب است.
آن بزرگوار، نگه دار عهد و میثاق است و با خدا و خلق او در عهد و پیمان، استوار و ثابت و با وفا است؛

آن حضرت از راه و روش فاسقان روی گردان بود و از راه مسامحه و مدهانه وارد نمی شد؛

آه امام حسین علیه السلام دردمندانه بود؛ مانند کسی که بار سنگینی از غصّه در دل دارد و درد سینه اش جراحی التیام ناپذیر است؛ آن حضرت رکوع ها و سجده های طولانی داشت. که نمونه های آن در تاریخ ثبت و درج شده است؛

سیدالشهدا علیه السلام، نسبت به دنیا زاهد و بی علاقه بود. و زهد با عمل این خاندان معنا می گیرد؛

نظر او به دنیا، نظر وحشت زدگان بود و آنجایی که نظر دیگران به دنیا نظر عاشقانه بود، نظر آن حضرت به دنیا، مانند انسان وحشت زده بود.^۱

صاحب مقام امامت و ولایت این عصر رحمته الله امام سوم علیه السلام را برای ما این گونه معرفی می فرماید. لذا این بیان علاوه بر شناخت حقیقت امام حسین علیه السلام بدون کم و

۱. بررسی مقایسه ای بین حضرت مهدی علیه السلام و امام حسین علیه السلام، ص ۴۰.

کاست و غلو به ما می فهماند که عاشقان امامت نیز این گونه باید باشند.

۵. قائم و عاشورا

«قائم» از القاب مشهور حضرت حجت علیه السلام است که در بیشتر روایات شیعه وارد شده و شیعیان با شنیدن آن به احترام حضرت علیه السلام و اعلان آمادگی قیام می کنند.

ابوحمزه ثمالی می گوید: به امام محمد باقر علیه السلام عرض کردم: ای فرزند پیامبر! آیا شما همه قائم نیستید و حق را به پا نمی دارید؟ پس چرا تنها ولی عصر را قائم می خوانند؟ فرمود:

«لَمَّا قَتَلَ جَدِّي الْحُسَيْنُ ضُجَّتِ الْمَلَائِكَةُ بِالْبُكَاءِ وَ النَّحِيبِ وَ قَالُوا هَلْهَا أَتُصَفَّحُ عَمَّنْ قَتَلَ صَفُوتَكَ وَ ابْنِ صَفُوتِكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ؟ ... فَأَوْحَى اللَّهُ إِلَيْهِمْ قَرُّوا مَلَائِكَتِي فَوْعَزْتِي وَ جَلَالِي لَا نَسْتَقِمُّ مِنْهُمْ وَ لَوْ بَعْدَ حِينٍ ... ثُمَّ كَشَفَ لَهُمْ عَنِ الْأَثْمَةِ مَنْ وَلَدَ الْحُسَيْنَ فَسَرَّتْ الْمَلَائِكَةُ بِذَلِكَ وَ رَأَوْا أَحَدَهُمْ قَائِمًا يُصَلِّي، فَقَالَ سُبْحَانَهُ: بِهَذَا الْقَائِمِ أَنْتَقِمُ مِنْهُمْ؛ چُونِ جَدِّمِ حُسَيْنِ علیه السلام کشته شد، فرشتگان صدا به گریه و ناله بلند نموده و عرض کردند: پروردگارا! آیا قاتلان بهترین بندگان و زاده اشرف برگزیدگان را به حال خود وامی گذاری؟ خداوند به آنها وحی

فرستاد: ای فرشتگان من! آرام گیرید. به عزّت و جلالم سوگند، از آنان انتقام خواهم گرفت؛ هر چند بعد از گذشت زمان‌ها باشد. آن‌گاه پروردگار عالم پرده از جلو دیدگان آنان کنار زد و امامان از فرزندان امام حسین (علیه السلام) را یکی پس از دیگری به آنها نشان داد. فرشتگان از این منظره، مسرور و شادمان گردیدند و دیدند که یکی از آن بزرگواران، ایستاده مشغول نماز است. خداوند فرمود: با این قائم (شخص ایستاده) از آنان (قاتلان حسین (علیه السلام)) انتقام خواهم گرفت.^۱

محمد بن حمران می‌گوید: امام صادق (علیه السلام) فرمود: چون جریان شهادت امام حسین (علیه السلام) واقع شد، فرشتگان به درگاه الهی نالیدند و خروش برآورده، به خداوند عرض کردند: بار خدایا! آیا با حسین (علیه السلام) که انتخاب شده تو و فرزند پیامبر (صلی الله علیه و آله) تو است اینچنین رفتار می‌شود؟! خداوند شبح و سایه قائم (علیه السلام) را در برابر آنان در حالت ایستاده مجسم کرد و فرمود: با این (قائم) از ستم‌کنندگان به حسین انتقام خواهم گرفت.^۲

۶ غیبت حضرت مهدی (علیه السلام)، از نگاه امام حسین (علیه السلام)

درباره غیبت آخرین پیشوای برحق احادیث

۱. دلائل الامامة، ص ۲۳۹؛ بحار الأنوار، ج ۴۵، ص ۲۲۱.

۲. دلائل الامامة، ص ۴۵۲؛ علل الشرایع، ج ۱، ص ۱۶۰، ب ۱۲۹،

ح ۱؛ منتخب الاثر، ص ۲۹۸، ف ۲، ب ۳۷، ح ۱؛ امالی شیخ طوسی،

ج ۲، ص ۲۳۳؛ معجم احادیث الامام المهدی (علیه السلام) ج ۳، ص ۳۱۰.

تابناکی وجود دارد، برخی از این روایات از ناحیه امام سوم است. امام حسین علیه السلام درباره غیبت امام زمان علیه السلام می‌فرماید:

«لصاحب هذا الامر غيبتان، احدهما تطول حتى يقول بعضهم: مات و بعضهم قتل و بعضهم ذهب و لا يطّلع على موضعه احد من ولى و لا غيره الا المولى الذى يلى امره؛^۱ برای صاحب این امر دو غیبت است که یکی از آنها آن قدر به طول می‌انجامد که گروهی می‌گویند: (مهدی) مرده و برخی گویند: کشته شده و بعضی گویند: رفته است. احدی از دوستان و غیره، از اقامتگاه او آگاه نمی‌شود، جز خدمت‌گذاری که متصدی امور اوست».

هم‌چنین می‌فرماید:

«... له غيبة يرتدّ فيها اقوام و يثبت على الدين فيها آخرون، فيؤدّون و يقال لهم: (متى هذا الوعد ان كنتم صادقين). اما ان الصابر فى غيبته على الاذى و التكذيب بمنزلة المجاهد بالسيف بين يدى رسول الله صلى الله عليه وآله؛^۲ برای او غیبتی است که گروه‌هایی در آن از دین برمی‌گردند و گروه‌هایی دیگر بر آیین خود استوار می‌مانند و در این راه آزارها می‌بینند. به آنان گفته می‌شود: این وعده کی واقع خواهد شد، اگر راستگو هستید؟ آنان که بر

۱. غیبت نعمانی، ص ۱۷۱، ب ۱۰، ح ۵: عقد الدرر، ص ۱۳۴.

۲. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۷، ب ۳۰، ح ۳: عیون الاخبار، ج ۱، ص ۱۸؛ بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۳؛ معجم احادیث الامام مهدی علیه السلام، ج ۳، ص ۱۸۴.

این آزارها و تکذیب‌ها صبر کنند، همانند کسی‌اند که شمشیر به دست گرفته و در پیشاپیش رسول اکرم ﷺ جهاد می‌کند».

با توجه به این حدیث شریف، مشخص می‌شود که آسیب‌های سختی در این زمان متوجه مسلمانان و شیعیان است که بارزترین آنان، بی‌دینی و بد دینی است. اما اگر کسی دینش را در این شرایط سخت حفظ کند، اجر و پاداش مهمی مانند مجاهدان زمان پیامبر ﷺ دارد.

۷. بشارت ظهور از زبان امام حسین علیهما السلام

بشارت به ظهور امام عصر علیهما السلام حقیقتی شگفت‌انگیز است که از سوی امامان معصوم علیهم‌السلام نوید آن داده شده است. سالار شهیدان در این زمینه می‌فرماید:

«مَنْ أَتَى عَشْرَ مَهْدِيٍّ، أَوَّلَهُمْ أَمِيرُ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيُّ بْنُ أَبِي طَالِبٍ وَآخِرُهُمُ التَّاسِعُ مِنْ وَلَدِي وَهُوَ الْإِمَامُ الْقَائِمُ بِالْحَقِّ يُحْيِي اللَّهَ فِي الْأَرْضِ بَعْدَ مَوْتِهَا وَيُظْهِرُ بِهِ دِينَ الْحَقِّ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ...؛ دوازده مهدی از ما است که نخستین آنان علی بن ابی طالب و آخرین آنان نهمین فرزند من است که او امام قائم به حق است، خداوند زمین مرده را به وسیله او زنده می‌کند و دین حق را بر تمام ادیان

پیروز می گرداند...»^۱.

عبدالله بن عمر می گوید:

«سمعت الحسین بن علی علیهما السلام يقول: لو لم يبق من الدنيا الا يوم واحد لطوّل الله عزّوجلّ ذلك اليوم حتى يخرج رجل من ولدی فیملّاها عدلا و قسطا کما ملئت جورا و ظلما، کذلک سمعتُ رسول الله يقول؛^۲ از حسین بن علی علیهما السلام شنیدم که می فرمود: اگر از عمر دنیا جز یک روز باقی نمانده باشد، خداوند آن روز را به قدری طولانی فرماید تا آنکه مردی از فرزندان من خروج نماید و زمین را پر از عدل و داد نماید، همچنانکه پر از ظلم و جور شده باشد، من از رسول خدا ﷺ این چنین شنیدم».

این مژده ها در طول تاریخ همواره بارقه امید برای عاشقان و شیفتگان مکتب اهل بیت علیهم السلام بوده و سبب حیات، رشد، بالندگی، حرکت و تلاش شده است.

۸. عصر غیبت در کلام امام حسین علیّه السلام

همه معصومین علیهم السلام برای ویژگی ها، وظایف و شرایط این زمان سخنانی بیان

۱. کمال الدین، ۱، ص ۳۱۷؛ عیون اخبار الرضا علیهم السلام، ج ۱، ص

۱۸؛ بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۳.

۲. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۷، ب ۳۰، ح ۴؛ معجم احادیث الامام

المهدی علیهم السلام، ج ۱، ص ۱۵۷.

فرموده‌اند؛ زینت دوش پیامبر ﷺ امام حسین علیه السلام هم می‌فرمایند:

«... التاسع من ولدی و هو القائم بالحق، یحیی الله به الارض بعد موتها و یتظهر به دین الحق علی الدین کُلّه و لو کره المشرکون، له غیبه یرتد فیها اقوام و یتبث فیها علی الدین آخرون، فیؤذون یقال لهم: ﴿مَتٰی هٰذَا الْوَعْدُ اِنْ کُنْتُمْ صَادِقِینَ﴾؛ اما ان الصابر فی غیبه علی الازدی و التکذیب بمنزله المجاهد بالسیف بین یدی رسول الله^۱؛ نهمین از فرزندان من، امام قائم به حق است و خدای متعال زمین را به واسطه او پس از مرگ زمین، زنده می‌کند و دین حق را به دست او بر همه ادیان چیره نماید گر چه مشرکان را ناخوش آید و او را غیبتی است که اقوامی در آن از دین برمی‌گردند وعده‌ای ثابت و پابرجا مانند وادیت شوند. به آنها گفته می‌شود: اگر راست می‌گویید، این وعده (ظهور) چه وقت عملی می‌شود؟ بدانید کسی که در دوران غیبت بر آزار و تکذیب صابر باشد مانند مجاهدی است که با شمشیر پیش روی رسول خدا ﷺ مجاهده کرده است».

در این روایت شریف، وظیفه همگان برای زمینه‌سازی ظهور به خوبی نمایان است.

۱. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۷، ب ۳۰، ح ۳؛ معجم احادیث الامام المهدي، ج ۵، ص ۱۴۰.

یکی از وظایف شیعیان در این زمان صبر مثبت است^۱؛ یعنی حضور در اجتماع و مجاهدت برای ظهور و تحمل ناملایمات و سایر محنت‌ها؛ هر کس این گونه باشد مانند مجاهدان عصر نبوی پاداش دارد. و روشن است که نشستن درون خانه و منتظر بودن و با هیچ کاری، کار نداشتن نمی‌تواند مجاهدت داشته باشد. لذا برای تطبیق و تساوی در قانون عمل و جزا، صبر در این روایت به معنای تلاش و حرکت و دوری از عجله کردن ناشیانه است.^۲

۹. شباهت‌های امام مهدی علیه السلام در کلام امام حسین علیه السلام

آخرین خلیفه پروردگار شباهت‌های بسیاری با تمام انبیاء و اولیاء گرامی در طول تاریخ دارد. امام حسین علیه السلام در این رابطه می‌فرماید:

«فی التاسع من ولدی سنه من یوسف علیه السلام و سنه من موسی بن عمران علیه السلام و هو قائماً اهل البیت یصلح

۱. مک‌کیال/المکارم، ج ۲، ص ۲۸۴.

۲. ر.ک: کرانه کرامت، ص ۸۴.

الله تبارک و تعالیٰ امره^۱ فی لیلۃ واحدة؛^۲ در نهمین فرزند من سستی از یوسف^۳ و سستی از موسی بن عمران است، او قائم ما اهل بیت است و خدای تعالیٰ امر او را در یک شب اصلاح می‌فرماید.

این روایت شریف می‌فهماند که امر حکومت امام زمان ناگهانی است، لذا هر صبح و شام باید آن را نزدیک دانست و انتظارش را کشید؛ عاشقان اهل بیت علیهم السلام و منتظران ظهور، فرج امام مهدی عجل الله تعالی فرجه را بسیار نزدیک به خود می‌دانند ﴿إِنَّهُمْ يَرَوْنَهُ بَعِيدًا وَرَأَوْهُ قَرِيبًا﴾.

۱۰. دلدادگی حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه به امام حسین علیه السلام

خدمت در محضر امام حسین علیه السلام و توفیق یاری حضرت و شمشیر زدن در رکاب او، بزرگترین توفیقات الهی بود که نصیب عده‌ای از خواص عصر امام حسین علیه السلام شد. همچنان که فراهم نمودن شرایط و مقدمات ظهور حضرت ولی عصر عجل الله تعالی فرجه و توفیق جنگیدن در رکاب آن بزرگوار، از دیگر

۱. کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۷، ب ۳، ح ۱؛ بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۳۲؛ معجم احادیث الامام المهدی، ج ۱۳، ص ۱۷۹.

۲. برای اطلاع از شباهت حضرت یوسف علیه السلام با حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه ر.ک: یوسف زهرا علیها السلام، نصرت الله آیتی.

موهبت‌های الهی است که نصیب عده‌ای از خواص می‌شود. در عظمت و شرافت خدمت‌گذاری، نصرت به آن آستان بلند، همین بس که امام زمان علیه السلام نیز عاشق جدّ بزرگوار خود و مشتاق خدمت به او است. آن حضرت در زیارت ناحیه مقدسه^۱ می‌فرماید:

«و لئن اخرتنی الدهور و عاقنی^۲ عن نصرک المقدور لأندینک صباحاً و مساءً و لأبکین لک (علیک) بدل الدموع دماً؛ اگر روزگار مرا به تأخیر انداخت و مقدّرات از یاری و نصرت تو در روز عاشورا باز داشت، هر آینه من صبح و شام بر تو ندبه می‌کنم و به جای قطرات اشک، بر تو خون می‌گیرم».

آری، یاری امام مهدی علیه السلام عبادتی بزرگ است، چرا که در حقیقت خدمت به تمام پیامبران و اوصیا و امامان معصوم علیهم السلام می‌باشد؛ زیرا او آخرین حجت الهی است و اراده خداوند بر آن تعلق یافته که زحمات طاقت فرسای همه پیامبران را، به دست با

۱. درباره این زیارت، مقاله‌ای از همین قلم در کتاب *نینوا و انتظار تأملی نو*، ص ۲۳۶ ذکر گردیده است.

۲. در بعضی از نسخ عافنی آمده است.

کفایت آخرین حجت خود به ثمر رساند. اگر نهضت جهانی آن ولی الله اعظم علیه السلام از برنامه جهانی خلقت حذف شود، برنامه همه پیامبران عقیم گشته و هدف نهایی فرستادن رسولان و تشریع ادیان ضایع و تباه می شود.^۱

خدمت به امام عصر علیه السلام، مطلوب امام صادق علیه السلام نیز بوده است. «خلاد بن قصار می گوید: از امام صادق علیه السلام پرسیدند: آیا قائم متولد شده است؟ فرمود:

«لا و لو ادرکته لخدمته ایام حیاتی؛ نه متولد نشده ولی اگر من او را درک می کردم، همه عمر را با خدمت گزاری او سپری می کردم».^۲

هنگامی که امام معصوم علیه السلام در حق حضرت بقیه الله علیه السلام چنین تعبیری به کار می برد؛ مقام رفیع یاران آن حضرت و ارزش خدمت به آیین «انتظار» روشن می شود.

لازم به ذکر است در برخی از کتاب ها و منابع^۳ این روایت از زبان امام حسین علیه السلام

۱. یاد مهدی، ص ۱۹۹.

۲. بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۱۴۸.

۳. موسوعه کلمات امام حسین، ص ۶۶۰.

نسبت به امام مهدی علیه السلام نیز نقل شده است که صحیح به نظر نمی‌رسد. و این اشتباه به خاطر آن است که صاحب «عقد الدرر» گمان کرده است که منظور از ابی عبدالله علیه السلام امام حسین علیه السلام است. ایشان که یکی از علمای اهل سنت است، به جهت آشنا نبودن با فرهنگ روایات شیعه، روایاتی که از «ابا عبدالله علیه السلام» نقل شده گمان کرده است منظور امام حسین علیه السلام است در حالی که در فرهنگ روایات ما منظور از «ابا عبدالله» امام جعفر صادق علیه السلام است مثلاً؛ ایشان چند روایت درباره علائم ظهور حضرت مهدی از زبان امام حسین علیه السلام نقل می‌کند.^۱ در حالی که این روایات را صادق آل محمد صلی الله علیه و آله و سلم بیان فرموده است.

۱۱. عاشورا روز ظهور

درباره روز قیام و ظهور حضرت، روایات مختلفی وارد شده است که در آنها،

۱. عقد الدرر، ص ۵۱، ۱۰۶، ۱۱۱ در کتاب موسوعة الكلمات الامام الحسين علیه السلام ص ۶۶۱ نیز این اشتباه تکرار شده است و این مسئله بسیار جای تعجب دارد در حالی که برخی محققان این مسئله را ذکر کرده‌اند. ر.ک: معجم احادیث الامام مهدی علیه السلام ج ۴، ص ۳۷، ۵۹.

روز نوروز، عاشورا، شنبه و یا جمعه، روز ظهور معرفی شده است.

البته از آن جایی که نوروز، طبق سال شمسی و عاشورا، بر اساس سال قمری محاسبه می‌شود، یکی شدن این دو روز امکان‌پذیر است و هم زمانی این دو روز با جمعه یا شنبه نیز ممکن است.

اما روایاتی که روز ظهور را، دو روز از هفته بیان کرده، قابل توجیه است؛ یعنی، در صورت صحیح بودن سند این روایات، احادیث روز جمعه به روز «ظهور» و روایات روز شنبه به روز «استقرار و تثبیت قیام حضرت و نابودی مخالفان» تفسیر می‌شود. البته روایات روز شنبه، از نظر سند مورد تأمل و بررسی است؛ ولی قیام روایات روز جمعه از این نظر ایرادی ندارد.^۱ اما آنچه مهم است، این که قیام حضرت ولی عصر علیه السلام مصادف با روز شهادت سیدالشهداء علیه السلام است و این مطلب ما را به ارتباط ویژه صاحبان این دو قیام رهنمون می‌سازد.

۱. چشم‌اندازی به حکومت مهدی علیه السلام، ص ۶۳

امام محمد باقر علیه السلام فرموده است:

«کانی بالقائم یوم عاشورا یوم السبت قائماً بین الرکن و المقام و بین یدیه جبرئیل ینادی: البیعة لله فیما لها عدلاً کما ملئت ظلماً و جوراً؛^۱ گویا حضرت قائم علیه السلام را می بینم که روز عاشورا، روز شنبه بین رکن و مقام ایستاده و جبرئیل پیش روی او ندا می کند: بیعت برای خدا است. پس زمین را پر از عدل می کند؛ همان گونه که پر از ظلم و جور شده بود».

امام جعفر صادق علیه السلام نیز می فرماید:

«ان القائم صلوات الله علیه ینادی باسمه لیلۃ ثلاث و عشرين و یقوم یوم عاشورا یوم قتل فیہ الحسین بن علی علیه السلام؛^۲ قائم - درود خدا بر او باد - در شب بیست و سوم ماه رمضان، به نام (شریفش) ندا می شود، و در روز عاشورا، روزی که حسین بن علی علیه السلام، در آن کشته شد، قیام خواهد کرد».

۱۲. عدالت مهدوی در کلام امام حسین علیه السلام

مهم ترین و بارزترین جلوه حکومت امام زمان علیه السلام عدالت می باشد.^۳ امام حسین علیه السلام در تعبیر بسیار زیبایی گستردگی این عدالت را

۱. غیبت طوسی، ص ۲۷۴؛ کشف الغمه، ج ۳، ص ۲۵۲؛ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۹۰؛ معجم احادیث الامام مهدی، ج ۳، ص ۲۹۳.
 ۲. غیبت طوسی، ص ۲۷۴؛ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۹۰؛ معجم احادیث الامام مهدی، ج ۳، ص ۲۳۹.
 ۳. رک: فصلنامه انتظار، ش ۱۳ و ۱۴ ویرانه «عدالت مهدوی».

این گونه بیان می فرماید:

«... اذقام قائم العدل وسع عدله البرّ و الفاجر»^۱
به هنگامی که قائم عدالت قیام فرمایند، وسعت
عدلش نیکوکار و بدکار را فرا می گیرد».

امام مهدی علیه السلام با همه افراد به عدالت
برخورد می کند و عدالت به همه سرزمین ها
و همه مکان ها ارزانی می شود. و موجودات
در سایه سار این عدالت فراگیر در راحتی و
امنیت زندگانی می کنند.

۱۳. یاد امام حسین علیه السلام نخستین کلام

حضرت مهدی علیه السلام

در روایات ، به مطالب و سخنان نخستین
امام زمان علیه السلام اشاراتی شده است؛ از جمله
آنها روایتی است که محدث بزرگوار شیخ
علی یزدی حائری رحمته الله نقل کرده است. او
می گوید: «زمانی که قائم آل محمد ظهور کند،
ما بین رکن و مقام می ایستد و پنج ندا می دهد:
الا یا اهل العالم انا الامام القائم؛ آگاه باشید ای
جهانیان که منم امام قائم؛

۱. محاسن برقی، ج ۱، ص ۱۳۴، ح ۱۱۷؛ بحار الانوار، ج ۲۷،
ص ۹۰؛ معجم احادیث الامام مهدی علیه السلام، ج ۳، ص ۱۸۱؛ موسوعة
کلمات الامام حسین علیه السلام، ص ۵۳۸.

الا یا اهل العالم انا الصمصام المنتقم؛ آگاه باشید
ای اهل عالم که منم شمشیر انتقام گیرنده؛
الا یا اهل العالم ان جدی الحسین قتلوه عطشانا؛
بیدار باشید ای اهل عالم که جدّ من حسین را تشنه
کام کشتند؛
الا یا اهل العالم ان جدی الحسین طرحوه عربانا؛
بیدار باشید ای اهل عالم که جدّ من حسین را
عریان روی خاک افکندند؛
الا یا اهل العالم ان جدی الحسین سحقوه عدوانا؛
آگاه باشید ای جهانیان که جدّ من حسین را از
روی کینه توزی پایمال کردند»^۱.

امام زمان علیه السلام ابتدا خود را چنین به
جهانیان معرفی می‌کند: قائم و شمشیر انتقام
منم؛ قیام نمودم تا انتقام خون جدم
حسین علیه السلام - که او را تشنه لب شهید کرده،
بدن مطهرش را عریان روی خاک افکندند و
پایمال کردند - بگیرم.

آری، اولین کلام حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه یاد امام
حسین علیه السلام است که همواره یاد او، در دل هر
انسان آزاده و طالب حقی زنده است و این
مصیبت عظیم، جز با ظهور فرزندش تسلی
نمی‌یابد.

۱. الزام الناصب فی اثبات الحجة الغائب، ج ۲، ص ۲۸۲.

۱۴. حضرت مهدی علیه السلام تکمیل کننده سفر امام حسین علیه السلام

یکی از رابطه‌های دقیق بین این دو امام همام علیه السلام و قیامشان، مرکز حکومت آن دو است. امام حسین علیه السلام از مکه به جانب کوفه، رهسپار بود و شاید با رسیدن به کوفه، مانند پدر بزرگوار خود آن جا را مقر حکومت خویش قرار می‌داد؛ ولی سپاهیان یزید، راه را بر آن حضرت بستند و او در دوم محرم، در کربلا منزل نمود. زمانی که خورشید تابناک مکه، ظهور کند، کوفه را به عنوان مقر حکومت خود بر خواهد گزید. امام محمد باقر علیه السلام می‌فرماید: «مهدی قیام می‌کند و به سوی کوفه می‌رود و منزلش را آن جا قرار می‌دهد».^۱

هم چنین می‌فرماید: «هنگامی که قائم ما قیام کند و به کوفه برود، هیچ مؤمنی نخواهد بود، مگر آن که در آن شهر، در کنار مهدی سکونت می‌گزیند، یا به آن شهر می‌رود».^۲

۱. قصص الانبیاء، راوندی، ص ۸۰؛ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۲۲۵؛ چشم‌اندازی به حکومت مهدی علیه السلام، ص ۱۷۰.
۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۸۵؛ غیبت طوسی، ص ۲۷۵؛ چشم‌اندازی به حکومت مهدی علیه السلام، ص ۱۷۰.

ابوبکر حضرمی می‌گوید: به امام محمد باقر یا امام صادق علیهما السلام گفتم: کدام سرزمین پس از حرم خدا و حرم پیامبرش با فضیلت‌تر است؟ فرمود:

«ای ابابکر! سرزمین کوفه که جایگاه پاکی است و در آن مسجد سهله قرار دارد و مسجدی که همه پیامبران در آن نماز خوانده‌اند. آن‌جا عدالت الهی پدیدار می‌گردد و قائم به عدل و قیام‌کنندگان پس از او از همان‌جا خواهند بود. آن‌جا، جایگاه پیامبران و جانشینان صالح آنان است».^۱

امام صادق علیهما السلام از مسجد سهله یاد کرد و فرمود: «آن خانه صاحب ما (مهدی موعود) است؛ زمانی که با خاندانش در آن‌جا سکونت گزینند».^۲

از مجموع این روایات فهمیده می‌شود که شهر کوفه، پایگاه اصلی فعالیت‌ها و مرکز فرمانروایی امام زمان علیهما السلام خواهد بود، پایگاهی که زمانی مقرر حکومت امیرمؤمنان علیهما السلام بود و امام حسین علیهما السلام به آن سو می‌رفت.

۱. کامل‌الزیارات، ص ۳۰؛ مستدرک الوسائل، ج ۳، ص ۴۱۶؛

چشم‌اندازی به حکومت مهدی علیهما السلام، ص ۱۷۰.

۲. کافی، ج ۳، ص ۴۱۵؛ ارشاد، ص ۳۶۲؛ التهذیب، ج ۳، ص

۲۵۳؛ غیبت طوسی، ص ۲۸۳؛ وسائل الشیعه، ج ۳، ص ۵۳۲؛

بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۱.

۱۵. خون‌خواهی حضرت مهدی علیه السلام از قاتلان امام حسین علیه السلام

سالار شهیدان به فرزندش امام سجاد علیه السلام فرمود:
«ای پسر، ای علی! سوگند به خدا که خون من
از جوشش باز نمی‌ایستد تا این که خداوند، مهدی
را برانگیزد. او به انتقام خون من، از منافقان فاسق و
کافر، هفتاد هزار نفر را می‌کشد».^۱

هروی می‌گوید: به حضرت رضا علیه السلام
عرض کردم: ای فرزند رسول خدا! نظرتان
درباره این سخن امام صادق علیه السلام که می‌فرماید:
«هرگاه قائم ما قیام کند، بازماندگان قاتلان امام
حسین علیه السلام به کیفر کردار پدران‌شان کشته می‌شوند»
چیست؟ حضرت رضا علیه السلام فرمود: «این سخن صحیح
است».

گفتم: پس این آیه قرآن «وَلَا تَزِرُ وَازِرَةٌ وِزْرَ
أُخْرَى» چه معنایی دارد؟ فرمود: «آنچه
خداوند می‌فرماید صحیح است؛ ولی
بازماندگان قاتلان امام حسین علیه السلام، به کردار

۱. مناقب ابن شهر آشوب، ج ۴، ص ۸۵؛ بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۲۹۹؛ چشم‌اندازی به حکومت مهدی علیه السلام، ص ۱۴۸؛ معجم
احادیث الامام مهدی علیه السلام، ج ۳، ص ۱۸۲: «یا ولدی یا علی
والله لا یسکن دمی حتی یبعث الله المهدی فیقتل علی دمی
من المنافقین الکفرة الفسقة سبعین الفا».

پدرانشان خوشحال‌اند و به آن افتخار می‌کنند و هر کس از چیزی خشنود باشد، مانند آن است که آن کار را انجام داده است. اگر مردی در مشرق کشته شود و مرد دیگری در مغرب به کشته شدن او خشنود باشد، نزد خداوند شریک گناه قاتل است. و این که قائم، فرزندان قاتلان امام حسین را هنگام ظهورش نابود می‌سازد، برای این است که آنان از کردار پدرانشان خشنودند».^۱

آری، همان طوری که امام حسین علیّه السلام می‌فرماید: روزی فرا می‌رسد که فرزندش امام مهدی علیّه السلام ظهور می‌فرمایند و همه ظالمین را سرکوب و به مظلومین عالم عزت می‌بخشد و جهان را با نور عدالت روشن می‌فرماید.^۲

۱. علل الشرایع، ج ۱، ص ۲۱۹؛ عیون اخبار الرضا علیّه السلام، ج ۱، ص ۲۷۳؛ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۳۱۳؛ اثبات الهداة، ج ۳، ص ۴۵۵؛ چشم‌اندازی به حکومت مهدی علیّه السلام، ص ۱۵۴.

۲. معجم احادیث الامام مهدی علیّه السلام، ج ۳، ص ۱۸۱: «یظهر الله قائمنا فينتقم من الظالمين. فقیل له: یا رسول الله! من قائمکم؟ قال: السابع من ولد ابني محمد بن علی و هو الحجة بن الحسن بن علی بن محمد بن علی بن موسی بن جعفر بن محمد بن علی ابني و هو الذي يغيب مدّة طويلة...»

۱۶. یاری امام حسین علیه السلام، یاری امام مهدی عجل الله تعالی فرجه
یکی دیگر از جلوه‌های روشن ارتباط بین
این دو اختر تابناک آسمان ولایت و امامت
یاری نمودن امام حسین علیه السلام است که در
حقیقت این یاری، نصرت امام عصر عجل الله تعالی فرجه
می‌باشد. امام حسین علیه السلام در این زمینه در
شب عاشورا به اصحاب خود فرمود:

«... و قد قال جدی رسول الله صلی الله علیه و آله و سلم: ولدی حسین
یقتل بطف کربلا، غریباً وحیداً عطشاناً فریداً. فمن نصره
فقد نصرنی و نصر ولده الحجة عجل الله تعالی فرجه...؛ همانا جدم
رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: فرزند من حسین علیه السلام در
زمین کربلا، غریب و تنها، عطشان و بی‌کس، کشته
می‌شود، کسی که او را یاری کند مرا یاری نموده و
فرزندش مهدی عجل الله تعالی فرجه را یاری نموده است...»^۱

۱۷. فرشتگانِ یاور امام حسین علیه السلام، یاوران
مهدی عجل الله تعالی فرجه

یکی از ویژگی‌های قیام یوسف زهرا

→ ثم یتظهر و یملاء الارض قسطاً و عدلاً کما ملئت جوراً و
ظلماً».

۱. معالی السبطين، ج ۱، ص ۲۰۸؛ ریاض القدس، ج ۱، ص
۲۶۳؛ سحاب رحمت، ص ۳۴۲؛ الدعة الساکبة، ص ۲۷۱؛ ناسخ
التواریخ، ج ۲، ص ۱۵۸؛ اسرار الشهادة، ص ۲۶۸؛ موسوعة کلمات
الامام حسین علیه السلام، ص ۳۹۹.

برخوردارى از نصرت الهى به وسيله فرشتگان است. ابان بن تغلب مى گوید: امام صادق علیه السلام مى فرمود:

«كانى انظر الى القائم... و معهم اربعة آلاف سعدوا الى السماء يستاذنون فى القتال مع الحسين علیه السلام فهبطوا الى الارض و قد قتل، فهم عند قبره شعْتُ غُبرٌ يبيكونه الى يوم القيامة و هم ينظرون خروج القائم؛^۱ گویى قائم را مى بینم که همراه (یارانش) چهار هزار فرشته‌ای هستند که به آسمان بالا رفتند تا اجازه جنگیدن در رکاب امام حسین علیه السلام بگیرند، ولى هنگامى که به زمین بازگشتند حضرت به شهادت رسیده بود، و آنان در کنار قبر آن حضرت پریشان موى و غبار آلود ماندند و برآن حضرت تا روز قیامت مى گریند و آنان خروج قائم علیه السلام را انتظار مى کشند».

در روایت دیگری درباره خصوصیات این فرشتگان آمده است:

«هیچ زیارت کننده‌ای به زیارت امام حسین علیه السلام نمى رود مگر این که همین فرشتگان از او استقبال مى کنند و هیچ وداع کننده‌ای با آن حضرت خداحافظی نمى کند مگر این که آنان او را بدرقه مى کنند و بیماری نیست مگر این که آنان او را

۱. غیبت نعمانى، ص ۳۰۹، ب ۱۹، ح ۴؛ معجم احادیث الامام المهدى علیه السلام، ج ۴، ص ۱۶.

عیادت می کنند؛ هر کس بمیرد، آنان بر او نماز می گزارند و برای او طلب آمرزش می کنند و همواره منتظر ظهور امام مهدی علیه السلام هستند»^۱.

شیخ صدوق رحمه الله در روایت ریان بن شبيب، از حضرت امام رضا علیه السلام نقل می کند:

«و لقد نزل الى الارض من الملائكة اربعة آلاف لئصره فوجدوه قد قتل فهم عند قبره شعث غبر الى ان يقوم القائم فيكونون من انصاره و شعاعهم يا لثارات الحسين^۲؛ به تحقیق چهار هزار فرشته برای نصرت و یاری حسین علیه السلام به زمین فرود آمدند. آنان هنگامی که نازل شدند، دیدند حسین علیه السلام کشته شده است، از این رو، ژولیده و غبارآلود در نزد قبر آن حضرت اقامت کردند و همچنان هستند تا این که قائم قیام کند و آنان از یاوران و سپاه آن حضرت خواهند بود و شعارشان یا لثارات الحسين است».

به راستی، چه ارتباطی میان این دو کوكب درخشان آسمان ولایت - که ملك و ملكوت، عرش و فرش همه از یگانگی آن دو سخن می گویند - وجود دارد. هر كجا حسین علیه السلام است، مهدی علیه السلام نیز هست و هر كجا مهدی علیه السلام است، حسین علیه السلام نیز می باشد. یاد و نام یکی با

۱. همان، ج ۵؛ کامل الزیارات، ص ۱۱۹، ح ۵، ب ۴۱.

۲. عیون اخبار الرضا، ج ۱، ص ۲۳۳، ب ۲۸، ح ۵۸؛ معجم احادیث الامام مهدی علیه السلام، ج ۴، ص ۱۶۸.

نام و یاد دیگری قرین و عجین است. از امام زمان علیه السلام؛ سیدالشهدا علیه السلام را می‌طلبند و از سیدالشهداء، امام زمان را.

۱۸. شعار سپاه حضرت مهدی علیه السلام

در شعارهای لشکر آن حضرت - که برگرفته از شعور عمیق آنان است - به روشنی می‌توان یاد و خاطره امام حسین علیه السلام را مشاهده کرد.

در یکی از «زیارات جامع» در قسمت سلام به حضرت مهدی علیه السلام آمده است:

«السلام علی الامام الغائب عن الابصار و الحاضر فی الامصار و الغائب عن العیون و الحاضر فی الأفکار، بقیة الاخیار، وارث ذی الفقار، الذی یتظهر فی بیت الله الحرام ذی الاستار و ینادی بشعار یا لثارات الحسین، انا الطالب بالآوتار، انا قاصم کلّ جبار؛^۱ سلام و درود بر امامی که از دیده‌ها پنهان است و در شهرها حاضر، آن که از دیده‌ها نهان است و در دلها حاضر، باقی مانده‌ی اخیار و خوبان، و وارث شمشیر ذوالفقار، آن بزرگواری که در بیت الله الحرام - که دارای پرده‌ها است - ظاهر می‌شود و به شعار «یا لثارات الحسین» ندا می‌کند و می‌فرماید: منم مطالبه کننده خون‌های به ناحق

۱. منار ابن مشهدی، ص ۱۰۷؛ نجم الثاقب، ص ۴۶۹.

ریخته؛ منم شکننده هر ستمگر جفا پیشه».

و یاران حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه نیز به پیروی از امامشان، شعار «یا لثارات الحسین» سر می‌دهند. محدث بزرگ مرحوم حاجی نوری رحمه الله از کتاب غیبت فضل بن شاذان نقل کرده: «ان شعار اصحاب المهدی عجل الله تعالی فرجه یا لثارات الحسین عجل الله تعالی فرجه؛ به درستی که شعار یاوران مهدی عجل الله تعالی فرجه یا لثارات الحسین است».^۱

امام صادق عجل الله تعالی فرجه^۲ هم می‌فرماید: «شعار یاران حضرت مهدی یا لثارات الحسین (ای خونخواهان حسین عجل الله تعالی فرجه) است».^۳

۱۹. حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه ویرانگر مساجد چهارگانه امام عصر عجل الله تعالی فرجه از بین برنده و محوکننده تمام آثار شرک و نفاق است؛ از این رو عاشقان، هر صبح آدینه، زمزمه «این هادم ابنیه الشرک و النفاق» را سر می‌دهند و منتظرند تا

۱. نجم الثاقب، ص ۴۶۹.

۲. همان.

۳. مستدرک الوسائل، ج ۱۱، ص ۱۴ ب ۴۷، ج ۷: فضیل بن یسار عن ابی عبدالله عجل الله تعالی فرجه قال: «و هم من خشية الله مشفقون، يدعون بالشهادة و يتمنون ان يقتلوا فی سبیل الله، شعارهم یا لثارات الحسین عجل الله تعالی فرجه اذا ساروا یسیر الرعب امامهم مسیرة شهر».

حضرت ظهور کند و کاخ ظلم و ستم، استبداد و بناهای نفاق را نابود سازد. به همین جهت او مساجدی را که به شکرانه کشتن امام حسین علیه السلام بنا شده است، ویران خواهد کرد.

امام محمد باقر علیه السلام درباره این مساجد می‌فرماید:

«در کوفه به دلیل شادی از کشتن حسین علیه السلام، چهار مسجد ساخته شد: مسجد اشعث، جریر، سَمَک و شَبَث بن ربیع». ^۱ ابوبصیر می‌گوید: امام محمد باقر علیه السلام فرمود: «هنگامی که قائم ما قیام کند، چهار مسجد را در کوفه ویران می‌سازد...» ^۲.

این مساجد اگر چه هم‌اکنون موجود نیست؛ ولی ممکن است بعدها گروهی از روی دشمنی با اهل بیت علیهم السلام، آنها را دوباره بسازند. ^۳

سه: همراه ادعیه و زیارات

با بررسی «ادعیه و زیارات» مربوط به

۱. بحارالانوار، ج ۴۵، ص ۱۸۹.

۲. من لا یحضره الفقیه، ج ۱، ص ۵۳ و ۲۳۲: بحارالانوار، ج ۵۲، ص ۳۳۳: تنبیهات الهدایة، ج ۳، ص ۵۱۷، ۵۶۶: الشیعه و الرجعة، ج ۲، ص ۴۰۰: ارشاد، ص ۳۶۵: روضة الواعظین، ج ۲، ص ۲۴۶: چشم‌اندازی به حکومت مهدی علیه السلام، ص ۱۵۷.

۳. مهدی موعود علیه السلام، ص ۹۴۱: چشم‌اندازی به حکومت مهدی علیه السلام، ص ۱۵۷.

سیدالشهدا علیه السلام و امام عصر علیه السلام به ارتباط وثیق و تنگاتنگ میان این دو نور پاک پی می‌بریم؛ هر دو امام علیه السلام در ماه شعبان به دنیا آمده‌اند و در روز تولد حسین علیه السلام باید به یاد مهدی علیه السلام، بود و در روز تولد مهدی علیه السلام، باید حسین علیه السلام را یاد کرد. در دعای هر یک، باید جملاتی را زیر لب زمزمه نمود که یاد دیگری را در دل زنده می‌کند. در این قسمت، نمونه‌هایی چند از این حقیقت اشاره می‌شود:

۱. یاد حضرت مهدی علیه السلام در میلاد امام حسین علیه السلام

شیعیان و شیفتگان مذهب جعفری، در روز سوم شعبان میلاد سالار شهیدان، یاد فرزندان آن حضرت را نیز در دل‌ها تازه‌تر می‌کنند. در توقیع مبارک حضرت امام حسن عسگری علیه السلام برای قاسم بن علاء همدانی آمده است: در روز تولد امام حسین علیه السلام این دعا را بخوان:

«اللهم انی اسئلك بحق المولود فی هذا الیوم الموعود بشهادته قبل استهلاله و ولادته بکته السماء و من فیها و الارض و من علیها ... المعوض من قتله ان الائمة من نسله و الشفاء فی تربته و الفوز معه فی

أوبته و الأوصياء من عترته بعد قائمهم و غيبته؛^۱ خداوند! من تو را به مقام مولود این روز می خوانم. او که پیش از آن که به دنیا چشم بگشاید و قبل از آن که تولد یابد، وعده و خبر شهادتش داده شد. آسمان و هر کس در آن بود و زمین و هر کس بر روی آن بود، بر او گریه کرد.... او که در عوض شهادت او، ائمه از نسل او شدند و شفا در تربت او قرار داده شد، فوز و رستگاری با او، در روز رجوع و بازگشت او و بازگشت اوصیاء از خاندان او، بعد از قائم آنان و سپری شدن غیبت او می باشد».

و در لوحی که به نام مقدّس حضرت فاطمه علیها السلام معروف است^۲، ارتباط محکم و راستینی بین امام حسین علیه السلام و حضرت حجت عجل الله تعالی فرجه وجود دارد. این لوح به مناسبت تولّد امام حسین علیه السلام توسط جبرئیل امین به رسم چشم روشنی از طرف خداوند متعال به پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله هدیه شد. رسول اکرم صلی الله علیه و آله آن را مطالعه می کنند و می فرمایند:

۱. مصباح المتهجد، اليوم الثالث يوم ولد فيه الحسين علیه السلام، ص ۷۵۸، مفاتیح الجنان، اعمال روز سوم شعبان؛ اقبال، ص ۶۸۹؛ تسبیح و رجعت، ص ۱۹۰.
 ۲. اصول کافی، ج ۲، ص ۴۷۱؛ الامامة والتبصرة، ص ۱۰۴؛ کمال الدین، ج ۱، ص ۳۱۰؛ غیبت طوسی، ص ۱۴۵.

«سزاوار نیست که این چشم روشنی به شخصی غیر از فاطمه زهرا علیها السلام سپرده شود».

نکته مهم آن، زمان فرستادن (تولد امام حسین) و محتویات و مطالب آن (یاد مهدی علیه السلام) است.^۱

وقتی به نام مقدس امام حسین علیه السلام می‌رسد، می‌فرماید:

«... جعلت کلمتی التامة معه و حجتی البالغة عنده ...؛ کلمه تامه و حجت بالغه خود (امام زمان) را با حسین و نزد او قرار دادم».

۲. یاد حسین علیه السلام، در میلاد امام زمان علیه السلام

یکی از شب‌های با عظمت سال، شب تولد یوسف زهرا علیها السلام است که در روایت، افضل شب‌های سال بعد از شب قدر شمرده شده، و در آن احیاء و شب زنده داری توصیه شده است.

عاشقان حضرت در آن شب، یاد حضرت اباعبدالله علیه السلام را در دل‌های خود احیاء می‌کنند و با زیارت عاشورا جان خود را صفا می‌بخشند، چرا که شب امام عصر علیه السلام، شب

۱. با حسین علیه السلام تا مهدی علیه السلام، ص ۲۳.

زیارتی مخصوص سالار شهیدان فرزندی فاطمه زهرا علیها السلام است.

محدث بزرگوار، شیخ عباس قمی رحمته الله در *مفاتیح الجنان* می نویسد: با فضیلت ترین اعمال شب نیمه شعبان - که باعث آمرزش گناهان است - زیارت امام حسین علیه السلام می باشد. هر که می خواهد، روح صد و بیست و چهار هزار پیامبر با او مصافحه کند، امام حسین علیه السلام را زیارت کند. اقل زیارت آن حضرت آن است که به بالای بامی رود و به سمت راست و چپ نگاه کند، سپس سر به جانب آسمان بلند کند و حضرت را با این کلمات زیارت کند:

«السلام علیک یا ابا عبدالله، السلام علیک و رحمة الله و برکاته»^۱.

در قسمت «زیارات» نیز می نویسد:

احادیث بسیاری در فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در نیمه شعبان وارد شده است. و بس است در این باب آنچه که به چندین سند معتبر از حضرت امام زین العابدین علیه السلام و امام جعفر صادق علیه السلام وارد شده که:

هر که بخواید با او صد و بیست و چهار هزار پیامبر، مصافحه کنند، زیارت کند قبر ابی عبدالله

۱. مصباح المتهجد، لیلۃ النصف من شعبان؛ مفاتیح، اعمال شب نیمه شعبان.

الحسین علیه السلام را در نیمه شعبان به درستی که ملائکه و ارواح پیامبران، رخصت می طلبند و به زیارت آن حضرت می آیند. پس خوشا به حال آن که مصافحه کند با ایشان، و ایشان مصافحه کنند با او. پنج پیامبر اولوالعزم (نوح، ابراهیم، موسی، عیسی علیه السلام و محمد صلی الله علیه و آله و سلم) نیز با ایشان اند.

۳. شب قدر و یاد امام حسین علیه السلام

شب قدر، شب امام زمان علیه السلام است. و ملائکه و روح بر آن حضرت نازل شده، تقدیر امور را در اختیار او می گذارند. پیشوایان معصوم علیهم السلام در تفسیر سوره قدر فرموده اند: فرشتگان در این شب، مقدرات یک سال را نزد ولی مطلق زمان آورده، بر او عرضه و تسلیم می کنند.^۱

در چنین شبی - که به حجت بن الحسن العسکری علیه السلام تعلق دارد - یاد جدّ بزرگوارش در دل ها زنده می شود؛ چرا که یکی از اعمال مستحبی شب قدر، زیارت امام حسین علیه السلام است. شیخ عباس قمی رحمه الله می نویسد: «بدان که احادیث در فضیلت زیارت امام حسین علیه السلام در ماه مبارک رمضان - خصوصاً شب اول و نیمه و آخر آن و به خصوص شب قدر - بسیار است.

۱. کافی، ج ۱، ص ۲۴۲؛ کتاب الحجة، باب فی شان انا انزلناه

فی لیلة القدر و تفسیرها.

از حضرت امام محمد تقی علیه السلام منقول است که:
 هر که زیارت کند امام حسین علیه السلام را در شب
 بیست و سوم ماه رمضان - و آن شبی است که امید
 است شب قدر باشد و در آن شب هر امر محکمی
 جدا و مقدّر می شود - مصافحه کند با او روح صد
 و بیست و چهار هزار ملک و پیغمبر که همه از
 خداوند در زیارت آن حضرت در این شب
 رخصت می طلبند».

از حضرت امام صادق علیه السلام مروی است:
 «چون شب قدر می شود، منادی از آسمان هفتم
 از بطن عرش ندا می کند که حق تعالی هر کسی را
 که به زیارت قبر حسین علیه السلام آمده، آمرزید».

و در روایت دیگر است که هر که شب
 قدر نزد قبر آن حضرت باشد و دو رکعت
 نماز بگزارد نزد آن حضرت، یا آنچه که
 میسر شود و از حق تعالی بهشت و پناه از
 آتش را بخواهد؛ خداوند به او بهشت و پناه
 از آتش را عطا فرماید».

و ابن قولویه از حضرت صادق علیه السلام روایت
 کرده که «هر که زیارت کند قبر امام
 حسین علیه السلام را در ماه رمضان و در راه زیارت
 بمیرد، حسابی نخواهد داشت و به او بگویند

که بدون خوف و بیم داخل بهشت شو).^۱

۴. دعای ندبه و یاد امام حسین علیه السلام

یکی از دعا‌های بسیار مهم و با ارزش در میان شیعه، دعای «ندبه» است که عاشقان حضرت ولی عصر علیه السلام هر صبح جمعه دور هم گرد آمده و با خواندن آن، با حضرتش تجدید عهد و پیمان می‌کنند؛ این دعا سندی صحیح دارد و بخش عمده و چشمگیر آن، التجاء به مهدی موعود و تأسّف از غیبت و دردمندی از فراق آن بزرگوار است و بخش‌هایی از این دعا، مربوط به جدّ بزرگوار امام زمان علیه السلام سالار شهیدان است؛ مانند: «این الحسن؟ این الحسین؟ این ابناء الحسین؛ حسن علیه السلام کجا است؟ حسین علیه السلام چه شد؟ فرزندان حسین کجایند و چه شدند؟».

قسمت دیگری از این دعای شریف «این الطالب بدم المقتول کربلا؟؛ کجاست آن طالب خون شهید کربلا؟» که از حساسیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است.

۱. مفاتیح الجنان، بخش زیارات، زیارت امام حسین علیه السلام در شبهای قدر.

ندبه کنندگان مهدی علیه السلام منتظرانِ منتقم
 آل محمدند تا تقاص خون به ناحق ریخته
 فرزند فاطمه علیه السلام را بگیرد و موجب شادی و
 بهجت قلب نازنین رسول خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ شود.
 آری، صبح جمعه و دعای سوزان ندبه، در
 فراق امام زمان و یاد سید الشهداء علیه السلام است. و
 چه بسا همین یاد امام حسین علیه السلام در صدق و
 صفای این دعا، اثری ژرف به جای نهد.

۵. زیارت عاشورا و یاد مهدی علیه السلام

«زیارت عاشورا»، که از سوی امام محمد
 باقر علیه السلام و از ناحیه خداوند متعال به شیعیان
 و شیفتگان تعلیم داده شده است مضامین
 والایی دارد.

در یکی از قسمت‌های زیارت چنین آمده
 است:

«ان یرزقنی طلب ثارک مع امام منصور من اهل
 بیت محمد صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ ؛ همانا از خداوند می‌خواهم خون
 خواهی تو را در کنار امام یاری شده از خاندان
 پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ روزیم گرداند».

در قسمتی دیگر عرضه می‌دارد: «ان
 یرزقنی طلب ثاری [کم] مع امام هدی [مهدی] ظاهر
 ناطق بالحق منکم».

زائر در این فقره، مشارکت در خون‌خواهی امام حسین علیه السلام به وسیله امام زمان علیه السلام را طلب می‌کند، چرا که مقصود از امام هدی و منصور، دوازدهمین پیشوای شیعیان حضرت ولی عصر علیه السلام می‌باشد و علت این که او را منصور نامیده‌اند، این است که ایشان در طلب خون جدشان یاری می‌شوند.

امام محمد باقر علیه السلام در شرح آیه شریفه «وَمَنْ قُتِلَ مَظْلُومًا» فرمودند:

«سَمِيَ المَهْدِي المنصور كما سَمِيَ احمد محمداً و كما سَمِيَ عيسى المسيح؛ مهدي عليه السلام، منصور نامیده شد، همان طوری که احمد، به محمد عليه السلام و عیسی به مسیح عليه السلام نامیده شد».^۱

محمد بن مسلم می‌گوید: شنیدم اباجعفر فرمود: «قائم ما منصور به رعب و مؤید به نصر است...».^۲

۶. روز عاشورا و یاد حضرت مهدی عليه السلام
جلوه‌ای دیگر از ارتباط دو فرزند زهرا عليها السلام، روز عاشورا است، که دل

۱. تفسیر فرات کوفی، ص ۱۲۲؛ بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۳۱؛

معجم احادیث الامام المهدی عليه السلام، ج ۵، ص ۲۲۷.

۲. بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۹۱.

عزاداران باید به عشق ولی عصر بتپد و ذکر
قیام ابا عبدالله، با یاد امام زمان علیه السلام، توأم
باشد.

صالح بن عقبه از پدرش نقل می‌کند: امام
محمد باقر علیه السلام فرمود:

«هر کس حسین بن علی علیه السلام را در روز دهم
محرم زیارت کند تا آن که نزد قبر آن حضرت
گریان شود، خداوند - تبارک و تعالی - ثواب دو
هزار حج و دو هزار عمره و دو هزار جهاد به او
عطا کند که ثواب آن‌ها، مثل ثواب کسی است که
در خدمت رسول خدا صلی الله علیه و آله و ائمه طاهرين علیهم السلام حج
و عمره و جهاد کرده باشد».

راوی می‌گوید: عرض کردم: فدایت شوم،
کسی که در شهرهای دور باشد و ممکن
نباشد که در مثل این روز به سوی قبر آن
حضرت رود، آیا برای او ثوابی است؟
امام علیه السلام فرمود:

«هرگاه چنین باشد به سوی صحرا یا بر بلندی
بام خانه خود رود و به سوی حضرت اشاره کند و
سلام دهد و در نفرین بر قاتلان وی جدیت نماید و
بعد از آن دو رکعت نماز بخواند. این کار را در
اوایل روز انجام دهد و خود بر امام حسین علیه السلام
بگرید و کسانی را که در خانه‌اش هستند نیز به
گریه بر آن حضرت وا دارد. و یکدیگر را به این که

در شهادت امام حسین علیه السلام مصیبت زده شده‌اند، تعزیت گویند. و هرگاه چنین کنند، همه آن ثواب‌ها را برای آنان ضامنم».

گفتم: یکدیگر را چگونه تعزیت بگویند؟

حضرت فرمودند بگویند:

«اعظم الله اجرنا بمصابنا بالحسين علیه السلام و جعلنا و اياكم من الطالبين بشاره مع وليه الامام المهدي من آل محمد عليهم السلام؛ خداوند اجر ما و شما را در مصیبت حسین علیه السلام بزرگ گرداند و ما و شما را از کسانی قرار دهد که به همراه ولی امام حسین، امام مهدی علیه السلام از آل محمد علیهم السلام طلب خون آن حضرت کرده و به خون‌خواهی او برخیزیم».^۱

۷. حرم امام حسین علیه السلام و دعای فرج

از اماکنی که همه معصومان علیهم السلام دل داده آن هستند، بارگاه ملکوتی سالار شهیدان است. و از جمله مکان‌هایی که دعا برای تعجیل فرج مؤکد است، همین مکان گرامی است. صاحب مکیال المکارم در این باره می‌نویسد:

«هر گاه مؤمن از حرم امام حسین علیه السلام انواع ظلم و مصیبتی که بر او و خاندانش وارد آمده را در

۱. مصباح/المتجهج، باب المحرم و شرح زیارة الحسین علیه السلام، ص ۷۱۳ و ۷۱۴؛ بحار/الأنوار، ج ۹۸، ص ۲۹۰.

ذهن مجسم کند، و بداند که خون خواه آن جناب و انتقام گیرنده از دشمنان و ستم کنندگان به او، مولایمان صاحب الزمان است، عقل و مودتش او را خواهند برانگیخت که برای تعجیل فرج و ظهور آن حضرت دعا نماید، و با تضرع و زاری این امر را از درگاه الهی بخواهد.

و شاهد بر این است آنچه در روایت ابو حمزه ثمالی در باب هفتاد و نهم *کامل الزیارات* از امام صادق علیه السلام آمده که در جایی از آن زیارت فرموده: پس از درود فرستادن بر حسین علیه السلام و بر همه امامان علیهم السلام درود می فرستی و می گویی: خداوندا به آنها کلمات خویش را تمام گردان و وعدهات را به ایشان تحقق بخش ... سپس گونه ات را بر زمین بگذار و بگو:

«اللهم رب الحسين اشف صدر الحسين، اللهم رب الحسين أطلب بدم الحسين؛^۱ خداوندا! ای پروردگار حسین، سینه حسین را شفا بده، خداوندا! ای پروردگار حسین برای حسین خون خواهی کن»^۲.

این فراز در دعاهاى دیگر نیز آمده است. در دعایی که از امام صادق علیه السلام نقل شده

۱. *کامل الزیارات*، ص ۴۰۵.

۲. *مکیال المکارم*، ج ۲، ص ۹۹.

است می خوانیم: «اللهم رب الحسین، اشف صدر الحسین و اطلب بثاره».^۱

در دعای دیگر آمده است: «اللهم رب الحسین اشف صدر الحسین، اطلب بدم الحسین انتقم للحسین».^۲
 شاید دعایی که امروزه مرسوم شده و می گویند:
 «یا رب الحسین بحق الحسین اشف صدر الحسین بظهور الحجة» از همین فرازا گرفته شده باشد.

۸. حقیقت انتظار در بارگاه امام حسین (علیه السلام)

در یکی از زیارت نامه های بارگاه ملکوتی امام حسین (علیه السلام) زائرین چنین می گویند:

«السلام علیک یا ابن رسول الله ان لم اکن ادرکت نصرتک بیدی فها اناذا وافد الیک بنصرتی قد اجابک قلبی و سمعی و بصری و بدنی و رای و هوای علی التسلیم لک و الخلف الباقی من بعدک الادلاء علی الله من ولدک، فنصرتی لکم معده حتی یحکم الله بامره و هو خیر الحاکمین»^۳ درود بر تو ای فرزند رسول الله (صلی الله علیه و آله) زمان شما را درک نکردم تا شما را با دستم نصرت کنم، اما اکنون با همه وجودم، قلبم، گوش و چشمم، بدن و رأیم و همه خواسته هایم تسلیم امر شمایم و در راه نصرت شما

۱. بحار الأنوار، ج ۹۸، ص ۲۳۱.

۲. همان، ص ۲۵۴.

۳. تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۵۸.

و جانشینان شما، یعنی راهنمایان به سوی خدا از فرزندان شما هستیم. اکنون تمام نصرت و یاری من برای شما آماده است تا به هنگامی که خداوند اراده و حکم کند و او بهترین حاکم است».

از این فراز، معنا و مفهوم انتظار و کیفیت آمادگی برای ظهور امام علیه السلام روشن می‌شود؛ جان و دل، عقل و سر، رأی و هوا، همه را در راه امام حسین علیه السلام و مهیا داشتن و بر اراده و خواست او خود را هم‌سو کردن، روح انتظار است که جمله «و الخلف الباقي من بعدک» به این معنا هم تا این عصر امتداد می‌دهد.

چهار: همراه تشرفات

در تشرفات فراوانی، دلداری و پیوند امام عصر علیه السلام با امام حسین علیه السلام منعکس شده است. در برخی از کتاب‌ها ده‌ها نمونه ذکر شده است.^۱

۱. حضرت مهدی علیه السلام و گریه بر امام حسین علیه السلام
سید بحر العلوم رحمته الله روزی به قصد تشرّف به سامرا تنها به راه افتاد. در بین راه درباره این مسأله که «گریه بر امام حسین علیه السلام گناهان را می‌آمرزد» فکر می‌کرد. همان وقت متوجه شد که شخص عربی، سوار بر اسب

۱. ر.ک: عنایات حضرت بقیة الله به آثار امام حسین علیه السلام که بیش از هشتاد حکایت در این رابطه نقل شده است.

به او رسید و سلام کرد. بعد در لحظه‌ای پرسید: جناب سید! درباره‌ی چه چیز به فکر فرو رفته‌ای؟ و در چه اندیشه‌ای؟ اگر مسأله علمی است مطرح کنید، شاید من پاسخش را بدانم. سید بحرالعلوم فرمود: در این باره فکر می‌کنم که چطور می‌شود، خدای تعالی این همه ثواب به زائران و گریه‌کنندگان بر حضرت سیدالشهدا علیه السلام می‌دهد؛ مثلاً در هر قدمی که در راه زیارت بر می‌دارد، ثواب یک حج و یک عمره در نامه عملش نوشته می‌شود و برای یک قطره اشکی تمام گناهان صغیره و کبیره‌اش آمرزیده می‌شود؟

آن سوار عرب فرمود: تعجب نکن! من برای شما مثالی می‌آورم تا مشکل حل شود. سلطانی به همراه درباریان خود به شکار می‌رفت. در شکارگاه از همراهانش دور افتاد و به سختی فوق العاده‌ای افتاد و بسیار گرسنه شد. خیمه‌ای را دید و وارد آن جا شد. در آن سیاه چادر، پیرزنی را با پسرش دید. آنان در گوشه خیمه بز شیرده‌ای داشتند و از راه مصرف شیر این بز، زندگی خود را می‌گذراندند. وقتی سلطان وارد شد،

او را نشناختند؛ ولی برای پذیرایی از مهمان، آن بز را سر بریده و کباب کردند؛ زیرا چیز دیگری برای پذیرایی نداشتند. سلطان شب را همان جا خوابید و روز بعد، از ایشان جدا شد و خود را به درباریان رسانید و جریان را برای اطرافیان نقل کرد.

در نهایت از ایشان سؤال کرد: اگر بخواهم پاداش مهمان‌نوازی پیرزن و فرزندش را داده باشم، چه عملی باید انجام بدهم؟ یکی از حاضران گفت: به او صد گوسفند بدهید. و دیگری که از وزیران بود، گفت: صد گوسفند و صد اشرفی بدهید. یکی دیگر گفت: فلان مزرعه را به ایشان بدهید.

سلطان گفت: هر چه بدهم کم است؛ زیرا اگر سلطنت و تاج و تخت را هم بدهم، آن وقت مقابله به مثل کرده‌ام؛ چون آنان هر چه را که داشتند به من دادند. من هم باید هر چه را که دارم، به ایشان بدهم تا مقابله به مثل شود.

بعد سوار عرب پرسید: حالا جناب بحر العلوم، حضرت سیدالشهدا علیه السلام، هر چه از مال و منال، اهل و عیال، پسر و برادر، دختر و خواهر و سر و پیکر داشت، همه را

در راه خدا داد، پس اگر خداوند به زائران و گریه کنندگان، آن همه اجر و ثواب بدهد، نباید تعجب کرد؛ چون خدا - که خدائیش را نمی‌تواند به سیدالشهدا علیه السلام بدهد - پس هر کاری که می‌تواند، انجام می‌دهد؛ یعنی، با صرف نظر از مقامات عالی خودش، به زائران و گریه کنندگان آن حضرت، درجاتی عنایت می‌کند. در عین حال اینها را جزای کامل برای فداکاری آن حضرت نمی‌داند. چون شخص عرب این مطالب را فرمود، از نظر سید بحرالعلوم غایب شد.^۱

۲. حضرت مهدی علیه السلام و عزاداری امام حسین علیه السلام
یکی از ویژگی‌های بارز و از خصایص برجسته علامه بحرالعلوم رحمته الله، ارادت و صف‌ناپذیر و شور و عشق خالصانه او به سالار شهیدان و ارج نهادن به سوگواری برای آن حضرت و

۱. دیدار بار، ج ۲، ص ۲۰۰. هر چند مرحوم نهانندی این گفت و گو را از تشرفات مرحوم بحرالعلوم رحمته الله به محضر امام زمان علیه السلام دانسته است؛ ولی مرحوم دربندی (متوفای ۱۲۸۵ هـ ق) در اسرار الشهادت تصریح کرده که این گفت و گو بین مرحوم بحرالعلوم و شاگرد زاهد و عارفش شیخ حسین نجف انجام گرفته است. (اسرار الشهادت، ج ۳، ص ۴۶، قم، انتشارات ذوی القربی، ۱۴۲۰ هـ ق)

بزرگداشت روزهای جاودانه تاسوعا و عاشورا بود. در این رابطه، علامه بحر العلوم، حضرت ولی عصر علیه السلام را نیز در صف عزاداران می‌بیند که قضیه از این قرار است:

روز عاشورایی بود و موج سوگواران از هر سو، به سوی کربلا در حرکت بود. علامه بحر العلوم رحمته الله نیز به همراه گروهی از طلاب، به استقبال عزاداران و سینه زنان حرکت کردند. در فاصله نه چندان دوری از کربلا، محلی به نام «طُویرج» واقع شده است که دسته سینه زنی آنان و سبک سوگواریشان مشهور است. هنگامی که علامه و همراهانش به آنان رسیدند، ناگهان علامه با آن کهولت سن و موقعیت اجتماعی و علمی، لباس خویش را به کناری نهاده و سینه خویش را گشود و در صف سینه زنان، با شوری وصف‌ناپذیر به سینه زدن پرداخت.

علما و طلاب که همراه او جهت استقبال سوگواران و دسته‌های عزاداری آمده بودند، هر چه تلاش کردند تا مانع کار او شوند و از شور و احساسات گرم و عارفانه او بکاهند، نه تنها موفق نشدند؛ بلکه گروهی از آنان،

چنان تحت تأثیر او قرار گرفتند که به او پیوستند و گروهی دیگر نیز برای حفظ او - که مبادا بر اثر موج جمعیت زیر دست و پا بیفتد و دچار ناراحتی و صدمه شود - به مراقبت از او پرداختند.

سرانجام مراسم پرشور سوگواری و سینه زنی پایان یافت و آن سید بزرگوار، لباس خود را پوشیده، به خانه بازگشت. یکی از خواص، از او پرسید: چه رویدادی پیش آمد که شما چنان دچار احساسات پاک و خالصانه شدید که آن گونه سر از پا شناخته، لباس از تن درآوردید و به سینه زنان پیوستید؟

آن مرحوم در پاسخ گفت: حقیقت آن است که با رسیدن به دسته سوگواران و سینه زنان، به ناگاه چشمم به محبوب دل‌ها، کعبه مقصود و قبله موعود، امام عصر علیه السلام افتاد و دیدم آن گرمی مرد عصرها و نسل‌ها، با سر و پای برهنه در میان انبوه سینه‌زنان، در سوگ پدر و الایش حسین علیه السلام با چشمانی اشک‌بار به سر و سینه می‌زند. به همین جهت آن منظره مرا به حالی انداخت

که قرارم از کف رفت و سر از پا نشناخته،
وارد صف سوگواری و سینه زنان شدم و
در برابر کعبه مقصود و قبله موعود، به
سوگواری پرداختم.^۱

۳. توجه دادن به آستان امام حسین علیه السلام
مردی به نام «سرور» که از کودکی گنگ
بود و قدرت سخن گفتن نداشت. به مرز
سیزده یا چهارده سالگی رسیده بود که
پدرش دست او را گرفت و نزد سومین سفیر
خاص، جناب حسین بن روح آورد و از او
درخواست کرد که از حضرت مهدی علیه السلام
تقاضا کند که خود آن گرامی، شفای زبان او
را از خدا بخواهد.
جناب حسین بن روح پس از اندکی به
آنان گفت:

«إنکم أمرتم بالخروج الی الحائر».

یعنی: حضرت مهدی علیه السلام به شما دستور
داده است که به مرقد مطهر امام حسین علیه السلام
بروید.^۲

۱. العبقری الحسان، ج ۱، ص ۱۱۹، س ۱۱.

۲. با این که حضرت مهدی علیه السلام می توانست خودش دعا کند و
بی درنگ شفا بخشد، اما دل ها را متوجه کربلا ساخت. در

پدر، آن جوان گنگ را به همراه عمویش
به کربلا آوردند و پس از زیارت مرقد منور
پیشوای شهیدان، پدر و عمویش او را به نام
صدا کردند و گفتند: «سُرور!» به ناگاه با
زبانی فصیح و گشاده گفت: «لیک!»
پدرش گفت: «پسرم! سخن گفتی؟»
سُرور گفت: «آری! پدر جان!»^۱

۴. حضرت مهدی علیه السلام و زیارت امام حسین علیه السلام
حاج علی بغدادی می‌گوید: (در تشریف
خود) به حضرت صاحب الامر علیه السلام عرض
کردم: ای سرور ما! مسأله‌ای دارم؟ فرمود:
پرس . گفتم: روضه خوان‌های امام حسین علیه السلام
، می‌خوانند که سلیمان اعمش، نزد شخصی
آمد و از زیارت حضرت سیدالشهدا علیه السلام پرسید
آن شخص گفت: بدعت است. شب آن شخص
در عالم رؤیا، هودجی را میان زمین و آسمان
دید، سؤال کرد: در آن هودج کیست؟ گفتند:
فاطمه زهرا علیه السلام و خدیجه کبری علیه السلام. گفت: به
کجا می‌روند؟ گفتند: امشب (شب جمعه)، برای

روایت صحیح آمده است که: «خداوند، سرزمین‌ها و مکان‌های
مقدسی دارد که دوست می‌دارد در آنجا خوانده شود... و از
جمله آنها کنار قبر منور حسین علیه السلام است».

۱. غیبت شیخ طوسی، ص ۱۸۸؛ بحار الأنوار، ج ۵۱، ص ۳۲۳.

زیارت امام حسین علیه السلام می‌روند. همچنین دید
رقعه‌هایی از هودج می‌ریزد و در آنها نوشته
است: «امان من النار؛ لزوار الحسین فی لیلة الجمعة
امان من النار يوم القيامة؛ این برگ امانی است در
روز قیامت برای زوار امام حسین علیه السلام در
شب‌های جمعه». آیا این حدیث، صحیح است؟
فرمودند: آری! راست و درست است.

گفتم: سیدنا! صحیح است که می‌گویند: هر
کس امام حسین علیه السلام را در شب جمعه زیارت
کند، این زیارت برگ امان از آتش است؟
فرمود: آری والله؛ و اشک از چشمانش جاری
شد و گریست...^۱

۵. حضور در مجالس حسینی

در این رابطه صدها حکایت موثق نقل
شده است. یکی از این تشرفات، قضیه‌ای
است که «آیت‌الله سید رضا صدر» بدون
واسطه این‌گونه نقل می‌کند:

حضرت آیت‌الله آقای حاج سید حسین

۱. العبقری الحسان، ج ۲، ص ۱۱۴؛ النجم الثاقب، ص ۴۸۴؛
مفاتیح، ص ۷۹۸؛ عنایات حضرت مهدی موعود علیه السلام ص ۷۷؛
عنایات حضرت مهدی علیه السلام به علما و طلاب، ص ۱۰۱.
امام مهدی علیه السلام را بارها در حرم امام حسین علیه السلام ملاقات
نموده‌اند. آیت‌الله نمازی شاهرودی بعد از تشریف می‌گوید:
وقتی امام مهدی علیه السلام را زیارت کردم متوجه شدم ایشان را قبلاً
بارها و اکثر اوقات در حرم امام حسین علیه السلام مشاهده کرده بودم.
عنایات حضرت بقية الله به آثار امام حسین علیه السلام، ص ۱۳۴.

حائری» که سالیانی در کرمانشاه سکونت داشتند و منزل ایشان مرکز نزول زوار کربلا از شناخت و ناشناخت در رفت و برگشت بود، خود ایشان چنین حکایت کرد:

در میان زوار ناشناس، سیدی به منزل من وارد شد که او را نمی‌شناختم. چند روزی میهمان ما بود، پی بردم که فرد عادی نیست و با جهان دیگر رابطه دارد. روزهای واپسین ماه ذی‌الحجه بود که این سید بزرگوار در خانه من رحل اقامت انداخته بود و چون در دهه عاشورای ماه محرم روضه داشتیم، بدو گفتم:

می‌توانی به من خبر دهی که آیا روضه ما مورد رضایت آقا امام زمان علیه السلام است یا نه؟ سید برای جواب مهلت خواست.

ماه ذی‌الحجه به پایان رسید و جواب سید نرسید. ماه محرم قدم گذارد و روضه ما آغاز شد. روز دوم محرم بود و ما بر سر ناهار بودیم. سید، پاسخ داده و گفت:

آری، مورد رضایت است و خود آقا روز نهم - یعنی روز تاسوعا - به مجلس شما تشریف می‌آورند. آقای حائری قبول این

سخن برایش دشوار بود (دانشمندان به چنین سخن‌هایی کمتر ایمان می‌آوردند، سید هم همان‌طور بود). برای اطمینان آقای حائری، از حوادث روز تاسوعا، یعنی روز تشریف‌فرمایی خبر داد و چنین گفت که واعظ شهیر کرمانشاه، یعنی اشرف، در آن روز جایی منبر نمی‌رود به جز در روضه شما، آن هم نه در وقت معین شده که خاتم مجلس باشد، بلکه او نخستین کسی است که روز تاسوعا در مجلس شما شرکت خواهد کرد.

در آن روز «اشرف شیرازی» نخستین کسی است که در منزل شما بر منبر خواهد نشست و منبری مختصر خواهد داشت و سپس به زیر می‌آید و یکسر به خانه می‌رود و در هیچ مجلسی شرکت نمی‌کند. منبرش را بدون خطبه‌ای یا آیه‌ای از قرآن یا شعری آغاز می‌کند و بدون مقدمه داخل سخن می‌شود.

دیگر آن‌که، رسم اهل منبر است که روز تاسوعا از فضائل و مناقب حضرت عباس و شهادت آن حضرت سخن گویند. در آن روز، هیچ کدام از آقایان اهل منبر از حضرت عباس

نام نمی‌برند و همگان از امام زمان می‌گویند و سخنانشان درباره آن حضرت است. پس از شنیدن این خبرها، آقای حائری روزشماری می‌کند که کی روز تاسوعا می‌رسد و چرا دیر می‌رسد.

و این از دو نظر بود: عشق به شرفیابی و برخورداری از این سعادت و پی بردن به صحیح بودن خبرهای سید، در روز تاسوعا. روز تاسوعا رسید و آقای حائری زودتر از روزهای دیگر در مجلس شرکت می‌کند. هنوز چند تنی بیشتر در مجلس حضور نیافته بودند که اشرف می‌آید.

آقای حائری بدو می‌گوید: آقای اشرف! برای چه آمده‌اید؟ چون وقت منبر او نبود، وقت منبرش چند ساعت دیگر بود.

اشرف پاسخ داده گفت: آقا فردا عاشورا است و من بایستی وظیفه‌ام را در آن روز انجام دهم. سینه‌ام خسته شده و بایستی سی مجلس را اداره کنم. با خود فکر کردم که امروز استراحت کرده به هیچ مجلسی نروم تا خستگی برطرف شود و برای فردا آماده باشم. این‌جا نیز برای منبر

نیامده‌ام، بلکه برای کسب برکت آمده‌ام که
توسلی بجویم و سپس به خانه بروم و تا
شب استراحت کنم. طولی نکشید که اشرف
برخاست و به سوی منبر رفت، در حالی که
بیش از چند تن بیشتر در مجلس حضور
نیافته بودند.

وقتی که بر منبر نشست، سکوتی کرد که
ممتد بود. آن‌گاه حالتی به وی دست داد و
بدون خطبه و قرائتی از آیه‌ای از قرآن و یا
خواندن شعری، سخنش را چنین آغاز کرد:

ای گمشده در بیابان‌ها کجایی؟! سپس به
مناجات حضرت مهدی پرداخت و نالیدن
گرفت. پس از چند دقیقه‌ای کوتاه از منبر به
زیر آمد و گفت: می‌روم استراحت کنم. پس
از او منبری دوم از اشرف پیروی کرده و از
امام زمان سخن گفت. سومی نیز از آن
حضرت دم زد. چهارمی هم، پنجمی نیز.

تا پایان مجلس همه آقایان گویندگان از
آن حضرت سخن گفتند و نامی از حضرت
عباس نبردند. آقای حائری چنین گفت:

من سراپا منتظر تشریف فرمایی حضرت
بودم، می‌خواستم بدانم تشریف آورده‌اند یا

پس از این خواهند آمد. هنگامی که مجلس پر شد، فکر کردم بایستی با سید تماس بگیرم؛ چون آمدن حضرت تأخیر شده بود. همان‌طور که دم در ایستاده بودم و از آیندگان و روندگان پذیرایی می‌کردم، چشم انداختم تا ببینم سید در کجا نشسته است. دیدم در انتهای مجلس در کنار دیواری نشسته. تصمیم گرفتم که به سوی او بروم و وضعیت را بپرسم.

به او که رسیدم، دیدم زانوها را در بغل گرفته و سرش در میان زانوهایش قرار دارد و مانند مرده‌ای بی‌جان به دیوار تکیه زده است.

صدایش زدم و گفتم: آقا.

سید سر بلند کرده مرا دید و گفت: بله آقا چه می‌فرمایید؟

پرسیدم: تشریف آورده‌اند یا نه؟

گفت: هم‌اکنون در مجلس تشریف دارند، و خدمتشان کسانی هستند که مجموع آنها هفت نفر می‌شود و جلو منبر دایره‌وار نشسته‌اند و لباس کمرچین کردی بر تن دارند.

من برگشتم و دم در به جای خود

ایستادم و جلوی منبر را در نظر گرفتم، حلقه مقدّس هفت نفری را دیدم.

سپس قدم برداشتم و به سوی آنها رفتم. هنگامی که خدمتشان رسیدم، قدرت نداشتیم که چهره‌ها را از یکدیگر تمیز دهیم. سلام کردم و جواب شنیدم.

سپس عرض کردم: خیلی مشرف فرمودید.

یکی از آنها فرمود: شما بروید دم در، پذیرایی کنید.

امر را اطاعت کردم و دیگر سخنی نگفتم و به زودی به جای خود برگشتم.

با یک نظر از آیندگان و روندگان پذیرایی می‌کردم و با نظر دیگر به جلوی منبر به هفت تن مقدّس نگاه می‌کردم. ناگاه دیدم دیگر نیستند و غیب شدند.

مجلس که پایان یافت و با سید خصوصی شدیم، پرسیدیم که چه شد و از این‌جا کجا رفتند؟

سید گفت: در کرمانشاه در یک مجلس دیگر شرکت کردند و آن غرفه زنی بود که در کاروانسرای قرار داشت و آن زن، روضه

داشت که دو سه تن در آن حضور می‌یافتند.
هفت تن مقدّس چند دقیقه در آن مجلس
شرکت کردند و سپس از کرمانشاه رفتند.

از این نقل، چند نکته استفاده می‌شود:

۱. امام، علم به جزئیات دارد و حضرتش
زنده است و حیات دارد. روضه‌خوانی‌ها را
می‌دانسته و اینها را می‌شناخته؛

۲. روضه‌خوانی مورد رضایتش بوده و در
مجالس روضه شرکت می‌کند؛

۳. روزهای نجومی نزد حضرتش حاضرند و
بدان‌ها رفتار می‌کند؛

۴. نیکمردانی شرفیاب حضورش می‌شوند؛

۵. حضرتش در زندگی شخصی، برای آینده
برنامه دارد؛

۶. در بسیاری از روضه‌خوانی‌ها شرکت نمی‌کند؛

۷. ناشناس، حرکت می‌کند؛

۸. حضرتش طی‌الارض دارد و کسانی که در
خدمتش هستند از این فضیلت برخوردارند؛

۹. از نظرها نهان است و گهگاه دیده می‌شود؛

۱۰. همهٔ زبان‌ها را می‌داند و با هر شخصی به
زبان خودش، سخن می‌گوید؛

۱۱. عمری طولانی و دراز دارد و این خود معجزه‌ای است.^۱

۶. حضرت مهدی علیه السلام در سوگ امام حسین علیه السلام
 شیخ جلیل حاج ملا سلطان علی
 روضه‌خوان تبریزی - که از جمله عباد و
 زهاد بود - نقل می‌کند:

در عالم رؤیا به حضور حضرت بقیه الله -
 ارواحنا فداه - مشرف شده، خدمت ایشان
 عرض کردم: مولای من! آنچه در زیارت
 ناحیه مقدسه ذکر شده که می‌فرمایید:
 «فَلَا تُدْبِتُكَ صَبَاحاً وَ مَسَاءً وَ لَا يَكِينُ عَلَيْكَ بَدَلُ
 الدَّمْعِ دَمًا؟ ای جدّ غریم! من هر صبح و شام بر
 تو گریه می‌کنم و به جای اشک، خون گریه می‌کنم»
 صحیح است؟ فرمود: بلی صحیح است.
 عرض کردم: آن مصیبتی که در آن به
 جای اشک خون گریه می‌کنید، کدام است؟
 آیا مصیبت حضرت علی اکبر است؟ فرمود:
 نه، اگر علی اکبر زنده بود، در این مصیبت او
 هم خون گریه می‌کرد.

۱. راه مهدی، ص ۲۶۷.

۲. بحار الانوار، ج ۹۸، ص ۲۳۸.

گفتم: آیا مصیبت حضرت عباس است؟
فرمود: نه، اگر عباس در حیات بود، او هم در
این مصیبت خون گریه می‌کرد.

عرض کردم: لابد مصیبت حضرت
سیدالشهداء علیه السلام است. فرمودند: نه، اگر
حضرت سیدالشهداء علیه السلام هم در حیات بود، در
این مصیبت خون گریه می‌کرد.

عرض کردم: پس این کدام مصیبت است
که من نمی‌دانم؟ فرمودند: آن مصیبت،
مصیبت اسیری زینب است.^۱

۷. عنایت حضرت مهدی علیه السلام به مجالس ذکر امام حسین علیه السلام

از آنجایی که امام زمان علیه السلام صاحب
عزای واقعی است، بدون تردید به مجالسی
که مخلصانه برای جد بزرگوارش علیه السلام برگزار
می‌شود، عنایت و توجّه ویژه‌ای دارد.

علامه امینی رحمته الله در *الغدیر*^۲ می‌گوید: در
میان اصحاب ما مشهور است که در هر
مجلسی قصیده «ابن عرندس» خوانده شود،

۱. *العقبری/الحسان*، ج ۱، ص ۹۸، س ۷.

۲. *الغدیر*، ج ۷، ص ۱۴.

موجب تشریف فرمایی حضرت بقیه الله -
روحی له الفداه - به آن مجلس می‌شود.

خطیب بزرگ شیعه، مرحوم شیخ
عبدالزهرء کعبی رحمه الله می‌گوید: یک روز بعد از
ظهر وارد صحن مطهر امام حسین علیه السلام شدم،
شخصی در مقابل یکی از حجره‌های صحن
شریف - که کتاب‌های مذهبی می‌فروخت و با
من سابقه آشنایی داشت - مرا دید و گفت:
کتاب کوچکی دارم که به نظرم برای شما
خوب باشد و در آن اشعاری بسیار زیبا دارد.
قیمت آن هم این است که یک بار آن را برایم
بخوانی.

کتاب را گرفتم. خیلی کتاب مفید و
سودمندی بود؛ زیرا اشعار قصیده ابن عرب
حلی - که مدت‌ها دنبال آن می‌گشتم - در آن
بود. در یکی از رواق‌ها نشسته، به خواندن آن
اشعار برای کتاب فروش مشغول شدم و هر
دو اشک می‌ریختم که ناگهان سیدی از
بزرگان عرب را دیدم که در برابرم ایستاده به
اشعارم گوش می‌دهد و گریه می‌کند.

چون به این ابیات رسیدم:

أَيَقْتُلُ ظَمَانًا حُسَيْنٌ بِكَرْبَلَا

وَفِي كُلِّ غُضُوٍّ مِنْ أَنَامِلِهِ بَحْرٌ

وَوَالِدُهُ السَّاقِي عَلَى الْحَوْضِ فِي

وَفَاطِمَةُ مَاءِ الْفُرَاتِ لَهَا مَهْرٌ

فَوَا لَهْفَ نَفْسِي لِلْحُسَيْنِ وَ مَا جَنَى

عَلَيْهِ غَدَاةَ الطَّفِّ فِي حَرْبِهِ الشَّمْرُ

- آیا حسین علیه السلام باید در کربلا تشنه به

شهادت برسد، با آن که در هر انگشت او

دریایی یافت می شود؟

- و با آن که پدرش علی علیه السلام در روز رستاخیز،

مردم را از حوض کوثر سیراب می کند و آب

فرات مهریه مادرش فاطمه علیه السلام است!

- جانا! دریغا! بر حسین علیه السلام و جنایت هایی

که شمر در کربلا نسبت به حضرتش روا

داشت.

گریه آن بزرگوار شدید شد، رو به

ضریح امام حسین علیه السلام کرد؛ و بیت (ایقتل

ظمانا...) را تکرار می نمود و همچون زن

جوان مرده می گریست. همین که اشعار را به

پایان رساندم، دیگر آن بزرگوار را ندیدم.

برای دیدن ایشان، از صحن خارج شدم تا

شاید او را بیابم؛ ولی ایشان را ندیدم. به هر کجا رو نمودم، اثری نیافتم؛ گویا از برابر چشمم غایب شده است. به یقین دانستم که حضرت حجت و امام منتظر علیّه السلام بوده است.^۱

۸. سفارش حضرت مهدی علیّه السلام به زیارت عاشورا
محدث نوری علیّه السلام حکایت سید رشتی را چنین نقل می‌کند که حضرت به سید دستور خواندن نافله (خصوصاً نافله شب)، زیارت جامعه و زیارت عاشورا را می‌دهد و بعد از آن می‌فرماید: شما چرا نافله نمی‌خوانید؟ نافله نافله، نافله! شما چرا عاشورا نمی‌خوانید؟ عاشورا، عاشورا، عاشورا! و بعد فرمود: شما چرا جامعه نمی‌خوانید؟ جامعه، جامعه، جامعه!^۲

۹. زیارت عاشورا هدیه به حضرت نرجس علیّه السلام
این قضیه توسط مرحوم آیت‌الله العظمی حاج شیخ عبدالکریم حائری یزدی علیّه السلام نقل شده است:

۱. شیفتگان حضرت مهدی علیّه السلام، ج ۳، ص ۱۷۲: ملاقات با امام عصر، ص ۳۱۵: عنایات حضرت مهدی علیّه السلام به علما و طلاب، ص ۳۹۷: کلمة المختار، ج ۱، ص ۴۴۰.
۲. نجم الثاقب، ص ۶۰: مفاتیح الجنان بعد از زیارت جامعه.

اوقاتی که در سامرا مشغول تحصیل علوم دینی بودم، اهالی سامرا به بیماری وبا و طاعون مبتلا شدند و هر روز عده‌ای می‌مردند!

روزی در منزل استاد مرحوم سید محمد فشارکی (اعلی الله مقامه) بودم و جمعی از اهل علم نیز در آنجا بودند، ناگاه مرحوم آقای میرزا محمد تقی شیرازی تشریف آوردند و صحبت از بیماری وبا شد و این‌که همه مردم در معرض خطر مرگ هستند.

مرحوم میرزا فرمود: اگر من حکمی بدهم، آیا لازم است انجام شود یا نه؟ همه اهل مجلس تصدیق نمودند و گفتند: بلی.

سپس فرمود: من حکم می‌کنم که شیعیان ساکن سامرا از امروز تا ده روز همگی مشغول خواندن زیارت عاشورا شوند و ثواب آن را به روح شریف حضرت نرجس خانم والدۀ ماجدۀ حضرت حجة بن الحسن علیه السلام هدیه نمایند تا این بلا از آنها دور شود! اهل مجلس این حکم را به تمام شیعیان رساندند و همه شیعیان مشغول خواندن زیارت عاشورا شدند. از فردا تلف شدن شیعیان موقوف شد و همه روزه عده‌ای از غیر شیعیان می‌مردند. به

طوری که بر همه آشکار گردیده بود. برخی از سنی‌ها از آشناهای شیعه پرسیدند: سبب این‌که دیگر کسی از شما تلف نمی‌شود، چیست؟

شیعیان به آنها گفته بودند: زیارت عاشورا! آنها هم مشغول شدند و بلاء از آنها هم برطرف گردید.

شخصی می‌گفت: زمانی گرفتاری سختی برایم پیش آمد فرمایش آن مرحوم به یادم آمد. پس از اول محرم سرگرم خواندن زیارت عاشورا شدم. روز هشتم به طور خارق‌العاده برایم فرج حاصل شد.^۱

دوستی نیز برایم می‌گفت: یکی از نذرهایی که تجربه کرده‌ام و بسیار خوب نتیجه داده این است که هر موقع مسئله‌ای داشته باشم یک ختم قرآن برای حضرت نرگس خاتون علیها السلام نذر کرده و مشغول قرائت می‌شوم و هنوز ختم قرآن تمام نشده، مشکلم حل می‌شود.

منظورم از این مطالب این است که شیفتگان مکتب اهل بیت علیهم السلام از مادر امام

۱. آثار و برکات حضرت امام حسین علیه السلام، ص ۵۶۲؛ عنایات حضرت بقیه الله علیه السلام به آثار امام حسین علیه السلام، ص ۴۴.

مهدی علیه السلام غافل نباشند که او از فرزندش می‌خواهد گره مشکلات را باز فرماید. امام زمان عجل الله تعالی فرجه هم عنایت فراوانی به افرادی دارد که برای مادرش قدمی بردارند. آیت‌الله ناصری می‌گوید: شخصی به نام حاج محمد برای رسیدن به مقصودی تصمیم می‌گیرد عمرهٔ مفرده‌ای برای حضرت نرجس علیها السلام انجام دهد تا ایشان از فرزندش بخواهند که او را به مقصودش برساند. لذا یک عمرهٔ مفرده با سختی و خستگی فراوان انجام می‌دهد و همان موقع حضرت را در مسجدالحرام زیارت می‌کند و در حالی که حضرت تبسم می‌نمودند به اطرافیانش می‌فرماید: ایشان برای مادر من عمره انجام داده‌اند و به زحمت هم افتاده‌اند.^۱

خاتمه

دولت حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه و رجعت امام حسین علیه السلام
 «رجعت» مسأله‌ای است که در زمان ظهور
 نمود پیدا می‌کند و حضرت ولی عصر علیه السلام

صاحب رجعت است. اولین امامی که در دولت کریمه رجعت می‌کند، امام حسین علیه السلام است و بعد از امام زمان، حضرت سیدالشهدا علیه السلام حاکم و امام حکومت می‌باشد.

۱. رجعت امام حسین علیه السلام

در دولت و حکومت حضرت حجت علیه السلام اولین شخصی که رجعت می‌کند و بر سراسر گیتی حکومت می‌کند، امام حسین علیه السلام است. در این قسمت به پاره‌ای از روایات در این باره اشاره می‌شود:

۱. امام صادق علیه السلام فرمود: «اولین کسی که زمین بر رویش شکافته می‌شود و به دنیا برمی‌گردد، حسین بن علی است».^۱

آن حضرت هم چنین فرمود: «اولین کسانی که به دنیا برمی‌گردند، حسین بن علی علیه السلام و یارانش و یزید بن معاویه و یارانش هستند که همه آنها را از اول تا آخر می‌کشند». سپس امام صادق علیه السلام این آیه شریفه را تلاوت فرمود:

۱. بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۳۹: الزام الناصب، ج ۲، ص ۳۶۰؛ تفسیر برهان، ج ۲، ص ۴۰۸: الايقاظ من الهجعة، ص ۳۶۰.

«ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ وَأَمْدَدْنَاكُمْ بِأَمْوَالٍ وَبَنِينَ وَجَعَلْنَاكُمْ أَكْثَرَ نَفِيرًا»^۱ «پس شما را بار دیگر بر آنها مسلط کنیم و با مال و فرزندان یاری رسانیم و تعدادتان را افزون‌تر کنیم»^۲.

و امام محمد باقر علیه السلام می‌فرمایند: امام حسین علیه السلام شب عاشورا به اصحابش فرمود: «... فابشروا بالجنة، فوالله انما نمكث ماشاء الله تعالى بعد ما يجرى علينا، ثم يخرجنا الله و اياكم حين يظهر قائمنا فينتقم من الظالمين، و انا و انتم نشاهدكم في السلاسل و الاغلال و انواع العذاب و النكال...؛ بشارت باد شما را به بهشت، به خدا قسم که بعد از آنچه بر ما جاری شود، مکث خواهیم کرد آن قدر که خدای تعالی خواسته باشد، پس بیرون می‌آورد ما و شما را در آن هنگامی که قائم ما ظاهر شود، پس انتقام خواهد کشید از ظالمان، و ما و شما مشاهده خواهیم کرد ایشان را در سلاسل و اغلال و گرفتار به انواع عذاب و نکال...»^۳.

و امام حسین علیه السلام در روز عاشورا، دوباره از «رجعت» خود سخن گفته، می‌فرماید: «من اولین کسی خواهم بود که

۱. سوره اسراء، آیه ۶

۲. بحارالانوار، ج ۵۳، ص ۷۶؛ تفسیر صافی، ج ۳، ۱۷۹؛ تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۲۸۲؛ نورالثقلین، ج ۳، ص ۱۴۰؛ تفسیر برهان، ج ۲، ص ۴۰۸.

۳. تخریبه کفایة المتهندی، ص ۱۰۵ و ۱۰۶، ح ۱۹.

زمین شکافته می‌شود و رجعت می‌کنم».^۱
و در زیارت حضرت ابوالفضل علیه السلام می‌خوانیم:

«جنتک یابن امیرالمؤمنین و اهداً الیکم و قلبی مسلم
لکم ... فمعکم معکم لامع عدوکم انی بکم و بایابکم
من المؤمنین و بمن خالفکم و قتلکم من الکافرین؛ ای
پسر امیرمؤمنان! من به محضر شما شرفیاب شدم؛
در حالی که دلم تسلیم شما و یاریم آماده برای
شما است ... من با شمایم، با شمایم، نه با دشمنان
شما. من نسبت به شما و بازگشت شما از ایمان
آوردندگان و نسبت به آنان که شما را کشتند، از
کافرانم».^۲

۲. امام حسین علیه السلام در سوگ حضرت مهدی علیه السلام

بر اساس روایاتی که درباره رجعت وارد
شده، امام حسین علیه السلام در اواخر حکومت ولی
عصر، با اصحاب با وفایش رجعت می‌کند و
برای همه مردمان معرفی می‌شود، تا کسی
در مورد آن حضرت دچار تردید نگردد.
هنگامی که همه مردم او را شناختند، اجل

۱. بحار الانوار، ج ۴۵، ص ۸۰ و ج ۵۳، ص ۶۲؛ الای قاض من
الهیجه، ص ۳۵۲؛ فوز اکبر، ص ۳۶؛ «فاکون أول من ینشق
الارض عنه فاخرجُ خرجه یوافق ذلک خرجه امیرالمؤمنین و
قیام قائمنا».

۲. بحار الانوار، ۲۲، ۱۷۳؛ شیعه و رجعت، ص ۲۱۷ و ۲۱۸.

حضرت بقیة الله فرا رسیده، چشم از جهان فرو می‌بندد. آن‌گاه امام حسین (علیه السلام) متصدی و متولی امر غسل، کفن، حنوط و دفن ایشان می‌گردد.

امام صادق (علیه السلام) درباره آیه شریفه ﴿ثُمَّ رَدَدْنَا لَكُمُ الْكَرَّةَ عَلَيْهِمْ﴾^۱ می‌فرماید:

«مقصود زنده شدن دوباره امام حسین (علیه السلام) و هفتاد تن از اصحابش در عصر امام زمان است؛ در حالی که کلاه‌خودهایی طلایی بر سر دارند و به مردم، رجعت و زنده شدن دوباره حضرت حسین (علیه السلام) را اطلاع می‌دهند تا مؤمنان به شک و شبهه نیفتند». این در حالی است که حضرت حجت در میان مردم است؛ چون معرفت و ایمان به حضرتش در دل‌های مردم استقرار یافت، مرگ او فرا می‌رسد. پس امام حسین (علیه السلام) متولی غسل، کفن، حنوط و دفن ایشان می‌شود و هرگز غیر از وصی، وصی را تجهیز و خاک سپاری نمی‌کند».^۲

امام صادق (علیه السلام) می‌فرماید:

«حسین (علیه السلام) با اصحابش می‌آیند و هفتاد پیامبر

۱. سوره اسراء، آیه ۶.

۲. کافی، ج ۸، ص ۲۰۶؛ تأویل الایات الظاهرة، ج ۱، ص ۲۷۸ و ج ۲، ص ۷۶۲؛ مختصر البصائر، ص ۴۸؛ تفسیر برهان، ج ۲، ص ۴۰۱؛ بحار الانوار، ج ۵۳، ص ۱۳ و ص ۵۱؛ ۵۶؛ تفسیر عیاشی، ج ۲، ص ۲۸۱؛ نور الثقلین، ج ۳، ص ۱۳۸؛ المحجة فی ما نزل الحجة، ص ۱۲۱؛ الايقاظ من الهجعة، ص ۳۰۹.

آنان را همراهی می کنند؛ چنان که همراه موسی علیه السلام هفتاد نفر فرستاده شدند. آن گاه حضرت قائم علیه السلام انگشتر را به وی می سپارد و امام حسین علیه السلام غسل و کفن، حنوط و دفن حضرت قائم را بر عهده می گیرد.^۱

«اللهم بحقّ الحسين اشفِ صدر الحسين
بظهور الحجة»

بخش دوم:

رهیافت‌ها

تکلیف ما

با توجه به شباهت‌ها و پیوندهایی که میان حضرت سیدالشهداء علیه السلام و حضرت بقیة الله علیه السلام وجود دارد، و عاشورا پشتوانة فرهنگی عصر غیبت و استراتژی انتظار است تکلیف بسیار حساس و خطیری متوجه تمامی شیعیان خصوصاً ارادتمندان، عزاداران، عاشقان و زائران امام حسین علیه السلام است که به دو بعد آن اشاراتی می‌شود:

۱. فرصت‌ها و تهدیدها

از پیوند ظهر عاشورا با ظهور آخرین حجت حق بهترین فرصت حاصل می‌شود تا به فکر الگوسازی برای فرهنگ غنی شیعه باشیم. با توجه به مشابهت یاران هر دو قیام (نقش جوانان و زنان در هر دو دوره) و اشتراک اهداف هر دو نهضت بهترین عرصه برای حضور و ظهور معصوم فراهم می‌آید.

تدبیر و مدیریت در بحران‌ها برای حفظ و جلوگیری از ریزش‌ها تکلیف اصلی برای زمینه‌سازی می‌باشد. امروزه با توجه به مدیریت تحول می‌توان از نهضت امام حسین علیه السلام برای بسط و تعمیق اندیشه انسان مدرن عصر غیبت، بهره جست و تلاش کرد و نگذاشت تکرار تاریخ، خاطره‌های تلخ و سیاه را استمرار بخشد.

اگر وضعیت اجتماعی و سیاسی سال شصت و یک هجری منجر به شهادت غریبانه خامس آل عبا علیهم السلام شد. همان مسئله در مورد حضرت مهدی علیه السلام موجب طولانی شدن دوران غیبت می‌گردد.

در عاشورای سال شصت و یک هجری، مردم حاضر به همکاری با امام زمانشان نشدند. انسان‌ها به ظاهر دین‌دار بودند، نماز می‌خواندند، قرآن تلاوت می‌کردند، روزه می‌گرفتند، به حج می‌شتافتند. اما این عبادت‌ها خالی از روح ولایت بود.^۱ لذا وقتی امام زمانشان در هشتم ذی‌حجه مکه را به

۱. ر.ک: *فصلنامه انتظار*، ش ۵ مقاله نگارنده با عنوان

«مهدی علیه السلام روح حج».

سمت کوفه ترک می‌کند، آنها به سوی منی و عرفات می‌روند و...

این مسئله تهدید بسیار جدی برای این عصر است. نباید از وجود امام عصر علیّه السلام غافل بود و سرگرم دنیا و حتی غرق در عبادت بدون ولایت بود.

اگر انسان‌های زمان امام حسین علیّه السلام در برابر وجدان تاریخ و در محکمه عدل خداوند متعال محکوم و مجرم می‌باشند، کسانی که به استنصار امام زمان علیّه السلام هم لبیک نمی‌گویند، مقصر و مجرم‌اند و تاکنون چند بار به امام مهدی علیّه السلام لبیک گفته‌ایم؟ آیا تاکنون صدای رسای او را با گوش جان شنیده‌ایم؟ آیا ضرورت پرداختن به فرهنگ مهدویت برای ما روشن است؟ آیا با خواسته‌های او آشنا هستیم؟ آیا می‌دانیم امر او بر زمین مانده و ما مشغول دنیای خویش هستیم؟

مگر نه این است که براساس آیه شریفه

«يَوْمَ نَدْعُو كُلَّ اُنَاسٍ بِاِمَامِهِمْ»^۱ همه در برابر زمانمان مسئولیم و براساس این فراز از زیارت جامعه «و ايا ب الخلق اليكم و حسابهم عليكم» روزی فرا می‌رسد که باید پاسخگوی به امام زمانمان باشیم. از کربلا آموخته‌ایم که همه افراد حتی شهزاده علی اکبر و امام زاده‌ای چون ابوالفضل علیه السلام و همه چیزها باید فدای امام زمان علیه السلام شود. همه خواسته‌ها در برابر خواست حجت خدا رنگ می‌بازد. و چه کسی نمی‌داند مهم‌ترین خواسته امام زمان زمینه‌سازی برای ظهور اوست؟

۲. بیم‌ها و امیدها

با توجه به گذشت قرن‌ها از زمان غیبت و سپری شدن دوازده قرن غربت، ابتدا بیم آن می‌رود که ما نیز مانند انسان‌های گذشته

۱. سوره اسراء، آیه ۷۱. امام رضا علیه السلام درباره این آیه فرموده‌اند: «هر گروهی با امام زمانش در فردای قیامت محشور می‌شود». بحار الأنوار، ج ۸، ص ۱۰.

در روایات دیگری امام صادق علیه السلام درباره این آیه شریفه می‌فرماید: «امامهم الذی بین اظهريهم و هو قائم اهل زمانه»؛ کافی، ج ۱، ص ۵۳۶؛ معجم احادیث الامام المهدي علیه السلام، ج ۵، ص ۲۳۲.

امامان را تنها گذاشته‌ایم. اما با توجه به وضعیت اجتماعی و سیاسی این دوران باید گفت: بسیار امیدواریم ما از جمله یاران مشرقی او باشیم که زمینه را برای ظهورش مهیا کرده‌ایم.

گفتنی است بیم و امیدی هم نسبت به مجالس عزارداری سیدالشهداء علیّه السلام وجود دارد؛ در برخی از مجالس حسینی، هیچ سخنی از فرزندش امام مهدی علیّه السلام بیان نمی‌شود. و در برخی از مجالس، مطالب سست و واهی که مخالف با رضایت حضرت ولی عصر علیّه السلام است بیان می‌شود. و بعضی از مجالس هم دعا برای امام عصر علیّه السلام را به انتهای مجلس و آخرین خواسته خود موکول می‌کنند!!!

در حالی که باید از تمام آسیب‌ها و آفت‌ها از مجالس اهل بیت علیّه السلام پرهیز داشت. عاشقان و محبان اهل بیت عصمت و طهارت بدانند: دعا کردن برای ظهور امام مهدی علیّه السلام از وظایف مهم همگان است و مانند نماز میت نیست که واجب کفایی باشد و با انجام دادن عده‌ای از دیگران ساقط شود، بلکه مانند

نمازهای پنج‌گانه است که بر همگان لازم است.^۱

هم‌چنین حضرت امام حسین علیه السلام در عالم مکاشفه به یکی از بزرگان قم فرمودند: «... مهدی ما در عصر خویش مظلوم است، تا می‌توانید درباره او سخن بگویید و قلم‌فرسایی کنید، آنچه درباره شخصیت او بگویید درباره همه معصومان علیهم السلام گفته‌اید. چون حضرات معصومین همه در عصمت، ولایت و امامت یکی هستند و چون عصر، عصر مهدی ماست سزاوار است مطالب درباره او گفته شود... باز تأکید می‌کنم که درباره مهدی ما زیاد سخن بگویید و بنویسید. بیش از آنچه نوشته و گفته شده باید درباره‌اش نوشت و گفت».^۲

بنابراین عاشورا باید شور انتظار و شوق ظهور را مضاعف کند و عزاداران حسینی با یک چشم بر مصائب ابی‌عبدالله علیه السلام گریه و با چشم دیگر افق‌های ظهور را رصد کنند. با چشمان اشک‌بار و با لبان مترنم به ظهور، بیرق عزای حسین علیه السلام و پرچم سبز انتظار را

۱. مکیال المکارم، ج ۱، ص ۴۳۸.

۲. صحیفه مهدیه، ص ۵۹.

به دوش گرفته و با یک دست در رثای
حسین علیه السلام بر سر و سینه و با دست دیگر به
سوی آسمان برای ظهور دعا کنند.^۱
کی شود مهدی بیاید یا حسین
کربلا را او گشاید یا حسین
کی شود آوای تو از نای او
در کنار کعبه آید یا حسین
می شود با یا لثارات الحسین
نهضتی برپا نماید یا حسین
کی شود گیرد ز دشمن انتقام
شعر پیروزی سراید یا حسین
کی شود آن روضه خوان خون جگر
سوز این دل را فزاید یا حسین^۲

۱. عاشورا مکتب انتظار، ص ۱۴.

۲. فراق مهدی عجل الله تعالی فرجه و نوره رثای حسین علیه السلام، ص ۲۶۲.

منابع مطالعاتی

اکنون که چاپ مجدد این اثر در دست اقدام است، کتاب‌های بسیار سودمند و مناسبی در این رابطه وجود دارد که برخی از آنان را برای اطلاع بیشتر از پیوند امام حسین علیه السلام و امام مهدی علیه السلام معرفی می‌کنیم:

۱. نینوا و انتظار تأملی نو، جمعی از محققان مرکز تخصصی مهدویت، چاپ اول ۱۳۸۳، رقعی، ۳۲۰ صفحه، قم، انتشارات بنیاد فرنگی مهدی موعود، تلفن ۰۲۵۱-۷۷۳۷۸۰۱

۲. عاشورا و انتظار، مسعود پورسید آقایی، چاپ چهارم، ۱۳۸۵، رقعی، ۷۲ صفحه، قم، انتشارات حضور. ۳. نینوا معبر انتظار، صادق سهرابی، چاپ دوم ۱۳۸۵، رقعی، ۳۲ صفحه، تهران، انتشارات مهر محبوب.

۴. بررسی مقایسه‌ای بین حضرت مهدی علیه السلام و امام حسین علیه السلام، آیت الله کریمی جهرمی، چاپ اول ۱۳۸۱، رقعی ۶۴ صفحه، تبریز، مسجد آیت الله انگجی.

۵. با حسین تا مهدی، سید مجتبی حسینی، چاپ سوم، ۱۳۸۲، رقعی ۵۸ صفحه، تهران، کتاب نیستان.

۶. از ظهر تا ظهور، حسین ایرانی، چاپ اول ۱۳۸۱، پالتویی ۶۴ صفحه، قم، انتشارات نور السجاد.
۷. عاشورا مکتب انتظار، دکتر علی هراتیان، چاپ اول ۱۳۸۵، جیبی ۴۸ صفحه، قم، نشر حاذق.
۸. عنايات امام زمان علی‌تاج به آثار امام حسين علی‌تاج، محمد رضا باقی اصفهانی، چاپ اول ۱۳۸۰، وزیری ۱۵۰ صفحه، قم.
۹. فراق مهدی علی‌تاج رشای حسین علی‌تاج ناصر شهیدی، چاپ اول ۱۳۸۳، رقعی، ۲۸۰ صفحه، قم، نشر روح.
۱۰. امام زمان و حضرت ابوالفضل العباس، سالم جعفری، چاپ اول ۱۳۸۳، رقعی ۹۶ صفحه، تهران، انتشارات لاهوت.
۱۱. مهدی علی‌تاج و زینب علی‌تاج، محمد رضا فؤادیان، چاپ اول ۱۳۸۳، رقعی، ۶۴ صفحه، قم، نشر روح.
۱۲. کرانه کرامت، پیوند امام مهدی علی‌تاج و حضرت عباس علی‌تاج، محمد رضا فؤادیان، چاپ اول ۱۳۸۴، رقعی، ۱۲۰ صفحه، تهران، انتشارات مهر محبوب.

منايع و مآخذ

۱. قرآن كريم.
۲. نهج البلاغه
۳. صافى گلپايگانى، لطف الله، منتخب الاثر، قم، مؤسسه سيده المعصومه، ۱۴۱۹هـ.ق.
۴. مجلسى، محمد باقر، بحار الأنوار، تهران، چاپ اسلاميه، ۱۴۰۴هـ.ق.
۵. بحراني، سيد هاشم، البرهان فى تفسير القرآن، قم، مؤسسه بعثت، ۱۴۱۷هـ.ق.
۶. قمى، ابن قولويه، كامل الزيارات، نجف، مرتضويه، ۱۳۵۷هـ.ش.
۷. نورى، ميرزا حسين، مستدرک الوسائل، قم، آل البيت (عليه السلام)، ۱۴۰۸هـ.ق.
۸. صدوق، محمد ابن على بن حسين بابويه، ثواب الاعمال و عقاب الاعمال، قم، شريف رضى، ۱۳۶۴.
۹. شيخ صدوق، عيون اخبار الرضا، تهران، انتشارات جهان، ۱۳۷۸هـ.ش.
۱۰. صدوق، كمال الدين و تمام النعمه، قم، دار الكتب الاسلاميه، ۱۳۹۵هـ.ش.
۱۱. صدوق، امالى، قم، انتشارات كتابخانه اسلاميه، ۱۳۶۲هـ.ش.
۱۲. مفاتيح الجنان، شيخ عباس قمى، ۱۳۸۵.

۱۳. خزاز رازی قمی، علی بن محمد، *کفایة الأثر*، قم، انتشارات بیدار، ۱۴۰۱ هـ.ق.

۱۴. کورانی علی و دیگران، *معجم الاحادیث المهدی*، قم، مؤسسه معارف اسلامی، ۱۴۱۱ هـ.ق.

۱۵. موسوی اصفهانی، سید محمد تقی، *مکیال المکارم*، ترجمه سید مهدی حائری قزوینی، قم، انتشارات جمکران، ۱۳۸۴ هـ.ش.

۱۶. طاهری، حبیب‌الله، *سیماي آفتاب*، قم، زائر، ۱۳۸۰ هـ.ش.

۱۷. نعمانی، محمد بن ابراهیم بن جعفر کاتب معروف به ابی زینب نعمانی، *غیبت نعمانی*، تهران، مکتبه الصدوق، ۱۳۹۷ هـ.ش.

۱۸. المقدسی الشافعی، یوسف بن یحیی، *عقد السدر رفی* *اخبار المنتظر*، قاهره مصر، مکتبه عالم الفکر، ۱۳۹۹ ق. ۱۹. محمد بن جریر بن رستم، *دلائل الامامه*، قم، دار الذخائر، بی‌تاریخ.

۲۰. برقی، احمد بن خالد، *المحاسن*، قم، دار الکتب اسلامیة، ۱۳۷۰ هـ.ش.

۲۱. جوینی خراسانی، علی ابن محمد، *فرائد السمعتین*، قم، مؤسسه محمودی، ۱۴۰۰ هـ.ق.

۲۲. مازندرانی، محمد بن شهر آشوب، *مناقب آل ابی طالب*، قم، علامه، ۱۳۷۹ هـ.ش.

۲۳. طوسی، محمد بن الحسن، *الغیبة طوسی*، قم، معارف اسلامی، ۱۴۱۱ هـ.ق.

۲۴. کلینی، محمد بن یعقوب، کافی، تهران، دارالکتب اسلامیة، ۱۳۶۵ هـ.ش.
۲۵. دیلمی، حسن ابن ابی الحسن، *ارشاد القلوب*، بی جا، انتشارات شریف رضی، ۱۴۱۲ هـ.ق.
۲۶. عاملی محمد ابن حسن، *وسائل الشیعه*، قم، آل البيت، ۱۴۰۹ هـ.ق.
۲۷. عاملی محمد ابن حسن، *الایضاظ من الهجعة فی اثبات الرجعة*، تهران، انتشارات نوید، ۱۳۶۲ هـ.ش.
۲۸. الحر عاملی محمد ابن حسن، *اثبات الهداة بالنصوص والمعجزات*، قم، چاپخانه علمیه، بی تاریخ.
۲۹. طبرسی نوری، میرزا حسین، *نجم الناقب*، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۷۷ هـ.ش.
۳۰. یزدی حائری، علی، *الزام الناصب فی اثبات حجة الغائب*، بی تا، بی جا.
۳۱. طبسی، محمد رضا، *شیعه و رجعت*، دار النشر اسلام، بی جا، بی تا.
۳۲. حافظ ابی عبدالله محمد بن عبدالله نیشابوری، *مستدرک حاکم*، قم، دار الفکر، ۱۴۲۲ هـ.ق.
۳۳. بررسی مقایسه‌ای بین حضرت مهدی عجل الله تعالی فرجه و امام حسین علیه السلام، کریمی جهرمی، علی، تبریز، مسجد انگجی، ۱۳۸۱.
۳۴. باقی اصفهانی، محمد رضا، *برکات حضرت ولی عصر* (عنایات امام زمان و آثار امام حسین) از العبقری الحسان، قم، ذاکر المهدی، ۱۳۸۱.

۳۶. فقیه ایمانی، میرزا محمدباقر، *فوز اکبر در توسلات به امام منتظر*، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۸۲.
۳۷. راوندی، قطب‌الدین، *قصص الانبیاء*، مشهد مقدس، پژوهش‌های اسلامی، ۱۴۰۹ هـ.ق.
۳۸. موفق ابن احمد قطب خوارزمی، *مقتل خوارزمی*، عراق ناشر محمد رضا سلمان، ۱۳۲۷ هـ.ش.
۳۹. طبسی، نجم‌الدین، *چشم‌اندازی به حکومت مهدی*، قم، بوستان کتاب، ۱۳۸۰ هـ.ش.
۴۰. حسینی استرآبادی، سید شرف‌الدین علی (نجفی)، *تأویل الآیات الظاهره فی فضائل العترة الطاهره*، قم، مدرسه الامام مهدی، قرن ششم.
۴۱. حلّی، عزالدین حسن بن سلیمان، *مختصر البصائر الدرجات*، چاپ قدیم، نجف، چاپخانه حیدریه، بی‌تا.
۴۲. سید ابن طاووس علی بن موسی، *مصباح الزائر*، قم، مؤسسه آل‌البیت لأحیاء التراث، ۱۳۷۵ هـ.ش.
۴۳. یزدی، شیخ اسماعیل، *سحاب رحمت*، قم، مسجد مقدس جمکران، ۱۳۷۷ هـ.ش.
۴۴. ابو محمد حسن بن علی بن الحسین بن شعبه حرّانی، *تحف العقول عن آل الرسول*، قم، انتشارات اسلامی وابسته به جامعه مدرسین، بی‌تا.
۴۵. ابوجعفر محمد بن بابویه، *علل الشرایع*، نجف، کتابفروشی حیدری، ۱۳۸۰.
۴۶. میرلوحی موسوی سبزواری، *گزیده کفایة المهدی*، تهران، گروه احیاء التراث، ۱۳۷۳ و چاپ اخیر ۱۳۸۴.

۴۷. ابن اعثم كوفى، محمد بن على، *الفتوح ابن عثم*،
بی جا، علمى فرهنگى، ۱۳۸۰.

۴۸. قندوزى، سليمان بن ابراهيم، *ینابیع المودة*، تهران،
اسوه، ۱۳۷۴.

۴۹. خادمى شیرازى، محمد، *یاد مهدى*، قم، مسجد
مقدس جمکران، ۱۳۷۱.

۵۰. *تاریخ طبرى معروف به تاریخ الامم والملوک*،
بیروت لبنان، الأعلمى للمطبوعات، ۱۴۱۸هـ.ق.

۵۱. شیخ طوسى، *التهدیب الاحکام*، بیروت، دارالتعارف
للمطبوعات، ۱۴۱۲ ق.

۵۲. ناصرى، *آب حیات*، ۱۳۸۵، قم، موسسه فرهنگى
دارالهدى.

۵۳. حائرى، محمد مهدى، *معالى السبطین فى احوال
الحسن والحسین*، قم، شریف رضى، ۱۳۷۷هـ.ش.

نمونه سوالات برای برگزاری مسابقه

۱. او سند و پشتوانه قرآن است:
الف: امام حسین ب: امام مهدی
ج: پیامبر د: امام علی
۲. لقب قائم در چه روزی به امام مهدی اطلاق شد؟
الف: روز مباهله ب: روز عاشورا
ج: روز غدیر د: روز دحو الارض
۳. این حدیث از کیست: "اگر مهدی را درک کنم همه عمرم را با خدمت او سپری می کنم."
الف: امام حسین ب: امام صادق
ج: امام رضا د: پیامبر
۴. اولین کلام امام مهدی است:
الف: قرآن ب: یاد حضرت زهرا
ج: یاد امام حسین د: حرمت کعبه
۵. شعار سپاه امام مهدی چیست؟
الف: بقیه الله ب: البیعه لله
ج: یا ثارات الحسین د: نصرت الله
۶. بافضلیت ترین عمل در شب نیمه شعبان چیست؟
الف: زیارت امام مهدی ب: غسل
ج: نماز و دعا د: زیارت امام حسین
۷. علامه امینی خواندن این قصیده را موجب جلب عنایات امام مهدی بیان می کند؟
الف: ابن عرندس ب: ابوالفتاح
ج: علامه حلی د: سید بن طاوس
۸. اولین معصومی که رجعت می کند، کیست؟
الف: امام حسین ب: امام علی
ج: امام حسن د: حضرت زهرا

۹. عاشورا باید شور... وشوق... رامضاعف کند.
 الف: انتظار - ظهور ب: حسینی - مهدوی
 ج: عزاداری - جشن نیمه شعبان د: فرد - اجتماع
 ۱۰. از پیوند ظهرعاشورا با ظهور آخرین حجت حق
 بهترین... حاصل می شود.
 الف: زمینه سازی ب: فرصت
 ج: پیام د: انقلاب

نام: نام خانوادگی:
 نام پدر: میزان تحصیلات:
 شماره تماس:
 نشانی دقیق:

ردیف	الف	ب	ج	د
۱				
۲				
۳				
۴				
۵				
۶				
۷				
۸				
۹				
۱۰				